

EUSKARA BATUA ETA EUSKALKIAK NAFARROAKO ADMINISTRAZIOAN ETA HEZKUNTZAN:

Inkesta baten emaitzak, kezak eta ondorioak

Paskual Rekalde Irigoien

Patxi Iñigo Ariztegi

1. SARRERA

Euskara batuaren sorreraz geroztik beti izan da korapilatsua euskararen eta euskalkien arteko eztabaida: zer den euskara batua eta zer euskalkia, noiz, non eta nola erabili behar den bata ala bestea.

Euskaltzaindiak «Euskara batua, euskalkiak eta tokian tokiko hizkerak» adierazpenean (1), gaiari buruzko irizpide batzuk finkatu zituen.

Harrezkero euskararen estatusa urtetik urtera aldatuz joan zenez gero, Euskaltzaindiak, euskalkien erabilera eguneratu nahiez, beste adierazpen bat egin zuen 1994an «Euskalkien erabilera Administrazioako 1. eta 2. hizkuntz eskakizunetan» izeneko agirian (2). Horretan ere, euskalkian idatzi nahi denarako beste irizpide batzuk finkatu zituen.

Azken aldian euskalkien erabilera eguneratzen jarraitzeko asmotan, Euskaltzaindiak Euskalkien lantaldea eratu zuen Jagon sailean. Lantalde honek 2001eko apirilaren 25eko bileran erabaki zuen, besteak beste, euskara batuaren eta euskalkien gaia Nafarroan zertan zen aztertzea. Paskual Rekaldek eta Patxi Iñigok hartu zuten lan horren ardura.

Lehenik eta behin, jakin nahi izan zuten nola lantzen den euskara batuaren eta euskalkien gaia Nafarroako administrazioan eta hezkuntzan. Horretarako pentsatu zuten alor horietan lanean ari zirenei gai horretan nola jokatzeko zuten eta zer irizpide zuten galdetzea zela biderik zuzenena. Eta halaxe egin zen. Galdetegi labur bat prestatu zen eta bertan galdetu zitzaizkien ziren gaiak zituzten kezak, irizpideak, jokabideak eta zalantzak.

(1) *Euskera* 24 (1979-1), 103-106 orr.

(2) *Euskera* 40 (1995-2, 3), 1019-1024 orr.

Hezkuntza (euskaltegi, ikastetxe, unibertsitate...) eta administrazio alorretatik (euskara itzultzaile, euskara teknikari...) erantzun asko jaso ziren (45 eta 14 erantzun, hurrenez hurren). Emaitzak biltzen zituen txostena egin eta Euskalkien lantaldearen aitzinean aurkeztu zen (3).

Horren ondoren, Euskaltzaindiak eta Nafarroako Gobernuak Uhartan 2003ko urrian antolatutako *Nafarroako euskalkiak* jardunaldian hezkuntza eta administrazio alorretatik jasotako erantzunak, emaitzak, zailtasunak eta zalantzak azaldu ziren. Eta hurrengo hau da, hain zuzen, jardunaldi hartan halabeharrez laburtuta azaldu genuena, osorik emana.

2. GALDETEGIA: NOLA ANTOLATU DEN

Galdetegia Nafarroako administrazioiko hainbat profesionali eta hezkuntzako D ereduko hainbat ikastetxeri bidali zitzairen. Galdetegiak Euskaltzaindiaren Nafarroako ordezkarietatik bidali genituen. Helburua bakarra zen: euskara batuaren eta euskalkien gaia arloz arlo nola lantzen zen jakitea.

Administrazioiko euskara itzultzaileek eta euskara teknikariek, eta hezkuntzako ikastetxeek bidalitako erantzunak hartu eta sailkatu ziren. Erantzun horiek guztiak (batzuetan zertxobait laburturik) agertu dira ondoko lerrootan (4).

Galdetegiko testuak paratu baino lehenago erantzunak zein eskualdetakoak diren erran dugu. Irakurketa errazteko, galderen testua laburtu da.

3. GALDETEGIA: ADMINISTRAZIOA

Nafarroako Foru Erkidegoko foru eta toki administrazioetako euskara itzultzaile eta euskara teknikariengana eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko (NUP) euskara itzultzaileengana jo zen iritzi eske. Erantzuna zabala izan zen.

Galdetegiari erantzun diotenen nortasuna babestu nahi izan da. Hori dela eta, ez da pertsona edo erakunde horien izenik agerian jarri, artikulua honen eranskineko 6. puntuan galdetegiari erantzun diotenen zerrenda izenduna jarri bada ere (5). Horretarako, gakoak asmatu dira (6.4. puntua).

(3) Esker mila galdetegiari erantzun dioten guztiei.

(4) Erantzunak egokitu eta laburtu behar izan dira, betiere erantzulearen hitzen esanahia aldatu gabe.

(5) Eranskineko 6.3.1. puntuko hurrenkerak ez du nahitaez bat egiten artikulua honetako 3. puntuko iritziak eman dituztenenarekin.

3.1. Euskara itzultzaileak (FOADMITZ eta NUPITZ)

3.1.1. Iritziak

- Erdal eremua:
 - Foru administrazioko euskara itzultzaileak (FOADMITZ-1 eta 2)
 - Nafarroako Unibertsitate Publikoko euskara itzultzaileak (NUPITZ-1)

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

- **FOADMITZ-1 (6)**
 - Bai. Euskalkiak, gaur egun, batuaren (edo «osoaren») hornitzaile gisa ikusten ditut, batez ere. Ez nau kezkatzen euskalkiak «gal-tzeak», baldin eta galera hori gertatzen bada erabiltzaileen batuzko bilakaera «natural» baten ondorioz.
- **FOADMITZ-2 (7)**
 - Euskara estandararekin eta teknikoarekin lanean ari garenek ditugun hutsunerik handienak bi dira: bata, ordain egokia aurkitu ezina, inongo hiztegitan agertzen ez delako, eta, bestea, termino dantza.
- **NUPITZ-1 (8)**
 - Bai. Kezka handia dut. Iruditzen zait euskalkiek ez dutela luze iraunen, euskara batuak itota. Euskalkian mintzatzen direnak gero eta gutxiago dira.
 - Tira, kezka esatea agian gehiegitxo litzateke, baina gai interesgarria da, hori bai.

(6) Galdetegi bakarra bidali zen Nafarroako Aldizkari Ofizialaren Zerbitzuko Itzulpen Atalera. Erantzun bakarra hartu dugu eta hura erantzuna bidali duen itzultzailearen beraren iritzia da, ez talde osoarena.

(7) Galdetegi bakarra bidali zen Hezkuntza Departamentuko Euskara Zerbitzura. Erantzun bakarra hartu dugu eta hura erantzuna bidali duen itzultzailearen beraren iritzia da, ez han lanean ari diren gainerako itzultzaileena.

(8) Galdetegi bakarra bidali zen Nafarroako Unibertsitate Publikoaren Itzulpen Zerbitzura. Itzultzaile guztiek bidali zuten erantzuna.

2. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN LEKUA EGUNEROKO LANEAN

• FOADMITZ-1

- Gehienbat «batutzat» har daitekeena erabiltzen dugu. Izan ere, halaxe behar duela uste dut, administrazio arloko testuak direlako...

• FOADMITZ-2

- Euskara batuak hartzen du leku gehien.

• NUPITZ-1

- Euskara batua idatzizko hizkuntza da niretzat, eta euskalkia ahozkoa (hala ere, euskaldun berriekin batuaz hitz egiten saiatzen naiz, batzuetan batua eta euskalkia nahasten ditudan arren).
- Gehiena euskara batuak hartzen du, % 99, euskalkien ekarpenen bat edo bestez zipriztindua.

3. GALDERA: EUSKARA BATUA IDAZTEKO, EUSKALKIAK AHOZKORAKO. ADOS?

• FOADMITZ-1

- Horrela erratea, sobera sinplifikatzea da. Jakina, idatziak arau estuagoak ditu. Baina, azken finean, norekin-norentzat ari garen da kontua, bai ahoz bai idatziz. Zer elkarriketa mota, zer testu klase.
- Uste dut irizpide konbergente edo bateratzailea izan behar genukeela, oro har. Gaur egungo bizimoduak (jendearen harat-hunateko mugimenduak, komunikazio sareak, irakaskuntza, komunikabideak...) batzera garamatza, eta «normaltasunez» garatu diren hizkuntzek bide hori egin dute.

• FOADMITZ-2

- Nire ustez idatzian euskara batuaren ortografia sistema erabili behar da, esperimentu arrarorik egin gabe.

• NUPITZ-1

- Ez, ez nago erabat ados. Iruditzen zait euskalkian ere idatz daitekeela, idatziaren hartzailea euskalki berekoa bada.
- Ez, idazteko ere izan daiteke euskalkia. Kontua da nori zuzendua den, nork egingo duen, idazkiak zer hedapen izango duen... Eta eus-

kara batua ahozkorako ere bai, jakina. Zein da bestela Iruñeko euskalkia?

4. GALDERA: EUSKARA BATU MOTA (HUTSA, EUSKALKIEN EKARPENEZ ABERASTUA)

• FOADMITZ-1

- Baina, zein da «estandar hutsa»? Zer da «euskara batua»? Zerbait egina eta bukatua, edo egiten ari den zerbait? Euskara batua egiten ari gara eta euskalkiek hornitzen dute, jakina. Zer aterako den? Arlo bakoitzean (literaturan, kazetaritzan, administrazioan...) nork duen indarririk (pisuririk) handiena, huraxe.

• FOADMITZ-2

- Onena izango litzateke euskara batua euskalkien ekarpenez idaztea (hiztegi, esamolde... mailan). Uste dut euskara estandarra bultzatu behar dela orain arte bultzatu dena baino gehiago, hizkuntzaren berezko bidea baita.

• NUPITZ-1

- Euskalkia buruan izaten dut nik, batuan idazten dudanean; hau da, euskara batuak ematen dizkidan aukeren barnean, nire euskalkiko morfologia, sintaxia eta hitzak erabiltzen ditut.
- Idazten duenaren esku gelditzen da gure etxe honetan [unibertsitate publikoan]. Finkatuta dugun gauza bakarra da testu beraren barruan koherenteak izatea.

5. GALDERA: NOIZ ETA NOLA IDATZI EUSKALKIAN; EUSKALKIAN IDAZTEKO ARAUAK; AHOSKATU BEZALA IDATZI?

• FOADMITZ-1

- Ez dakit zer erantzun. Ttipi-Ttapa aldizkarian idatzi behar da «euskalkian»? Ez dut oso garbi. Eta zer da euskalkian idaztea? Dena dela, niri ez zait bidezkoa iruditzen herri bakoitzean erraten den moduan idatzi nahi izatea. Alegia, ahoskatu bezala idazten hasten bagara, mila forma diferente aterako zaizkigu hitz bakoitzarentzat...

- **FOADMITZ-2**

- Ez nator bat ortografia paraleloak egitearekin. Uste dut langintza horretan egin behar den ahaleginak etekin hobea ekarriko lukeela eus-kara batuaren ajeak garbitzen erabiliko balitz.

- **NUPITZ-1**

- Tokiko hedabideetan eta erakundeetan tokiko euskalkia idatzi eta mintzatu behar da.
- Inola ere ez da idatzi behar ahoskatzen den bezala.
- Hizkuntza idatzia, hain zuzen ere, idazteko da, bere legeak dauzka, eta ezin ditu ahozko xehetasun guztiak jaso. Euskaltzaindiak idatzirako arauak finkatu ondoren, astakeria iruditzen zait, esaterako, «behar dugu» adizkia hamaika modutan idaztea (biaugu, beadu...) Legeak emanda dauzkagu.
- Idazten ahal dela bai, geuk idatziko genukeela, ez dut uste, ez bada oso gauza zehatza eta toki jakin batera zuzendua.
- Euskalkian idazteko arauak finkatu beharko lirateke eta adituek esan beharko lukete nola idatzi euskalkiak.

**6. GALDERA: NOLA IDATZI BEHAR DEN JAKITEKO
ERABAKI FINKORIK HARTU BADA, HORRETARAKO
ARRAZOIAK**

- **NUPITZ-1**

- Ez dut euskalkian idazten, Iruñean eta unibertsitatean egiten baitut lan.
- Ez dugu halako erabakirik hartu unibertsitatean.

* * *

**NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOKO
ITZULTZAILE BATEN OHARRAK**

- «Euskalkian idatzi» esaten denean, «euskalki literario historikoetan» idaztea esan nahi da? Badirudi ezetz, ezta? Badirudi jendeak esan nahi duela «bere herrian hitz egiten den bezala idatzi»; beraz, niri

arazoa zertan den jakiteko funtsezkoa iruditzen zait ahozkoa/idatzia (tradizioz idatzia) bereiztea.

- Mintzatzen den moduan edo modutsuan idazteari dagokionez, nik batzuetan sasi-problema bat dela uste dut.
- Zer irabaziko genuke, eta zer galdu, euskalkia sartuko bagenu? Ez dakit, benetan. Ez ditudalako galderaren terminoak ulertzen. Nik uste dut «euskalkiaren aldeko» batzuek uste dutela horrela kultura idatziaren aldeko atxikimendu gehiago lortuko direla. Zoritxarrez, niri iruditzen zait planteamendu hori egiten dutenek beren burua engainatzen dutela.
- «Euskalkia» zer den ere ez dut hain garbi ikusten. Fonetika da? Aditza da? Hiztegia da? Morfologia da?
- Euskalkia euskara batuan sartzeari dagokionez, «sartu» ere ez dakit zer den. Hau da, niri, hainbat tokitan, ederki iruditzen zait; ederki ez ezik, beharrezkoa eta gisakoa. Baina oso eremu txikiak iruditzen zaizkit, oso egoera puntualak. Herrietako jaiak iragartzeaz gain, udaletxean, agian, zenbait gauzatan ere, ez dut gaizki ikusten. Horik aurrera... Ez dakit, bada.
- Euskalkietatik benetan eta urjentziaz erreskatatu beharrezkoa iruditzen zaidana hiztegia eta esamoldeak (lokuizioak, erranairuak, eta abar) dira; selektiboki, gainera.

3.1.2. *Emaitzak*

1. *galdera*

Ezbairik ez dago: foru administrazioko eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko itzultzaileek kezkarik izan badute esku artean dugun gai honetan. Hala ere, erraten ahal da denek ez dutela kezka bat eta bera.

Azpimarratzekoak dira arlo horietako profesionalak egin dituzten hainbat baieztapen:

- Euskalkiak batuaren edo hornitzaile dira.
- Euskalkien galera, baturanzko joera naturalaren ondorio dira.
- Euskalkian mintzatzen direnak gero eta gutxiago dira.

2. *galdera*

Erantzunak askotarikoak dira. Hala ere, erran dezakegu euskara batuaz idazten direla, oro har, administrazioko eta unibertsitate publikoko testuak, Na-

farroa osorako egiten baitira. Halarik ere, euskalkien ekarpena ez da bazterrean uzten.

3. *galdera*

Gehienak ez daude ados. Itzultzaile batendako gaia sobera sinplifikatzea da. Beste batendako euskalkian idatzi behar bada, euskara batuaren ortografia sistema bera erabili behar da. Euskalkian ere idatz daiteke. Euskara batua ahozkoan ere erabil daiteke.

4. *galdera*

Itzultzaile baten erranetan, euskara batua egiten ari garen zerbait da, bukatu gabeko prozesua. Literaturako, kazetaritzako, administrazioko... joerek markatuko dituzte euskara batuaren ildoak. Dena dela, garbi samar dago euskalkien ekarpenarekin osatzen ahal dela euskara batua.

5. *galdera*

Oro har, euskalkian idazterik badela onartzen badute ere galdetutakoek, hain garbi ez dutena da nola, non eta norendako egin behar den euskalkian. Ahoskatu bezala ez dela idatzi behar ere aski garbi geratu da erantzunak ikusi eta azterturik.

Euskalkian idazteko arauak finkatu beharko dira eta adituek erran beharko dute zer eta nola idatzi behar den euskalkian.

6. *galdera*

Eskuarki, inon ez da hartu erabaki finkorik. Hala ere, administrazio osorako eta unibertsitateko ari diren profesionalek egokiagotzat jotzen dute testuak euskara batuaz idaztea, ahal dela Nafarroako euskalkien ekarpenaz baliaturik.

7. *galdera*

Foru administrazioko eta unibertsitateko langileen iritzia desberdinak badira ere, bat egiten dute eskuarki euskara batuaren beharrarekin, euskara batu aberatsa egin beharrarekin eta tokian tokiko euskalkien ezaugarriak euskara zuzen diren heinean, euskara batuan txertatzearekin.

Nafarroako euskalkiak askotarikoak dira. Hori hala izanik, zail egiten da euskalki horiek (edo euskalki zehatz bat) nola eta non ezarri behar den erabakitzea.

3.2. Euskara teknikariak (FOADMTEK eta TOADMTEK)

3.2.1. Iritziak

- Euskal eremua:
 - Toki administrazioko euskara teknikariak (TOADMTEK-1, 2, 3, 4 eta 5)
- Erdal eremua:
 - Foru administrazioko euskara teknikariak (FOADMTEK-1)
 - Toki administrazioko euskara teknikariak (TOADMTEK-6, 7 eta 8)

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

- **FOADMTEK-1**
 - Bai. Kezka aspaldikoa da. Tokian tokikoa egin behar dela uste duen horietakoa nauzu.
 - Nire ustez tokian tokiko euskalkia erabiltzea da, teorian, egin beharrekoa. Baina gure Iruñea honetan zein euskalkitan hitz egiten dugu?
- **TOADMTEK-1**
 - Bai. Kezka euskalkiaren ezagutzak eta erabilerak hizkuntzaren erabilerari ematen dizkion baliabideak eta aukerak neurri batean galzten ari direlako edo.
 - Euskalkiarekiko kezka, bestalde, euskararekiko atxikimendua eta motibazioa indartu nahiak ere eragiten digu.
- **TOADMTEK-2**
 - Bai. Gure inguruan bada kezka gai honen inguruan. Bertako jendeak, oro har, euskalki propioa erabiltzen du eta batzuek euskara batua ulertzeko zailtasunak dituzte.
 - Euskalkia mantendu behar dela uste dugu, estandarra, batez ere haur eta gazteenen artean gero eta gehiago erabiltzen baita.

• **TOADMTEK-3**

- Bai, jakina! Euskal Herri osorako komunikabide euskaldunetan erabiltzen den euskara batuarekin ere tira-bira eta eztabaidak izan ohi dira, batez ere zenbait etxetan arras arrotza egiten baitzaie euskara batuan entzutea.
- Batuak berebiziko garrantzia du, baina euskalkiak ere ezin ditugu ahantzi, eta bakoitza bere lekuan eta bere unean erabiltzen jakin beharko genuke, biei dagokien garrantzia emanez.

• **TOADMTEK-4**

- Bai. Badut kezka gai honen inguruan. Bi kezka desberdin ahozko eta idatzizko erabileran. Inguru honetara iritsitakoan hasi nintzen bertako hizkeran trebatzen eta (ahal nuen neurrian) erabiltzen. Erabilera idatziari dagokionez berdin.
- Bertako moduan idazten saiatzen naiz, dena den, horrek ez du erran nahi euskalkian idazten dudarik, *erran, honat, aitzin...* euskara batua baitira.

• **TOADMTEK-5**

- Bai. Hala ere, ez dakit «kezka» deitzen ahal zaion. Ahalegintzen gara sortzen dugun dokumentazioan euskalkia erabiltzen, batez ere jendaurreko dokumentua baldin bada, aisago uler dezaten.

• **TOADMTEK-6**

- Batuaren bidez datorkigu euskararen berreskuratzea, bai eskoletan, bai helduak euskalduntzeko ikastegietan.
- Gure kezkarik handiena euskara batua finkatzea eta honen ezagutza areagotzea da; bertako euskalkien berreskuratzea geroago etor daigukeelakoan gaude...
- Euskalkien gaineko kezka hor dago, baina euskara batuarekiko kezka handiagoa dela (ezagutza eta erabilera handitzearena) esan dezakegu.

• **TOADMTEK-7**

- Bai, noski! Normalizazio linguistikoa arrakastaz burutzeko, euskararen erregistro ugari eta aberatsak behar ditugu funtzionalki esparru guztietan euskara egoki zabaltzeko.

- Hau bezalako ingurune erdaldunduetan erregistroen defizita oso larria da.

• **TOADMTEK-8**

- Iruñerrian bizi naiz eta gehienbat euskaldun berriekin hitz egiten dut. Horren ondorioz, nahiz eta ni euskaldun zaharra izan, nahiko baztertuta daukat herriko euskalkiaren erabilera.

**2. GALDERA: EUSKARA BATUAREN
ETA EUSKALKIEN LEKUA EGUNEROKO LANEAN**

• **FOADMTEK-1**

- % 98 euskara batuari dagokio; administrazio zentrala, nafar guztio-na, ez da euskalki bakar batean aritzen ahal.
- Ez dut uste hizkuntzak pairatzen duen egoera makurra ikusita, horrelako sasi-banaketa eta hautaketak onartuko lituzkeenik.
- Administrazioan lan teknikoa egiten dugunok gaztelaniaz idazten ditugu txosten «ofizial» guztiak, hasteko (ez dugu beste biderik). Barneko txostenak, berriz, batuaz.
- Nik uste dut, Nafarroan ez dagoela euskalki bakar bat, bariante asko eta diferenteak direla, eta horren ondorioz batuaz idatzi behar dugula.

• **TOADMTEK-1**

- Oro har, espazio banaketa garbi samarra egiten da. Zeregin idatzietan euskara batua erabiltzen da eta ahozko harremanetarako euskalkia-edo.
- Administrazioan, euskara batua idatziz.

• **TOADMTEK-2**

- Normalki, batua da erabiltzen duguna: idatzi ofizialetan, beste administrazioekiko harremanetan.
- Euskalkia batuarekin tartekatzen dugu bertako biztanleei oharren bat igorri behar zaienean. Oro har, egitura estandarra erabiltzen dugu, baina bertako euskalkiko hitz edo/eta esamolde zehatzak tartekatzen ditugu.

• TOADMTEK-3

- Euskara batua normalki idazteko erabiltzen dut, nahiz eta euskalkiaren ezaugarri batzuk sartu.

• TOADMTEK4

- Ez ditut bi gauza kontrajarri bezala ikusten, baina ahozko erabileran bertako hizkera erabiltzen saiatzen naiz eta idatzizkoan, batua bertako solas eta egiturekin aberasten.
- Erran behar da batua eta bertako nafar euskalkia ez direla hain desberdinak.

• TOADMTEK-5

- Normalki gure produkzio idatzi gehiena eskualde mailan bertzerik ez da hedatzen. Gehienetan euskalkia erabiltzen dugu, betiere nora/nori zuzendua den kontuan hartuta.

• TOADMTEK-6

- Eguneroko lanean erabiltzen duguna euskara batua da.
- Eskoletako haurrek ere batua baino ez dute ikasten. Gure kasuan, euskalkietatik erabiltzen duguna hainbat hitz izan ohi dira, hots: hilabeteen izenak, *aiza-bilgua* udalaren orde, etab.

• TOADMTEK-7

- Nire eguneroko lanean batua % 100 da.
- Gure kasuan (udal mailako administrazioa baita) Nafarroa osoko ezaugarriak erabiltzen saiatzen gara.
- Bertako euskara galdu den eskualdeetan konpondu beharreko arazoak daukagu: gertuen daukagun euskalkia ekarri edo erabileraren poderioz sortuko (?) diren erregistro ez-formalen zain egon?
- Ziur aski erdibidean dago soluzioa: inguruko euskalkietan oinarritutako eredu egokiak eskaini eta zabaldu, eta hiztunen sormenari leku handia utzi.

• TOADMTEK-8

- Ia erabat, euskara batua erabiltzen dut.

3. GALDERA: EUSKARA BATUA IDAZTEKO, EUSKALKIAK AHOZKORAKO. ADOS?

• FOADMTEK-1

- Ez nago ados. Euskalkia bizirik dagoenean bera da aprobetxatu behar dena, ahoz zein idatziz, bera baita komunikazioa ahalbidetuko diguna.
- Toki administrazioak aise betetzen ahal du arau hau: tokian tokikoa. Baina, administrazio zentralean zer egin? Eta euskara galdu den tokietan, zer?
- Ene ustez arazoa hau da: ba al da nafarrerarik? Eta zein da nafarrera? Bortzerrietan egiten dena? Eta Arbizun egiten dena ez al da nafarrera?

• TOADMTEK-1

- Ez nago ados. Euskalkiak idatziz ere erabil daitezke eta horixe da azken urteotan lantzen ari naizen proposamena, nahiz eta zailtasun handi samarrak izan.
- Zenbait idatzi arrunt eta erraz bertako hizkeran eman beharko lirake. Oso formalak direnak, oraingoz, euskara batuaz eman behar direla uste dut...
- Euskalkia idatziz erabiltzeko araurik ez dagoenez, ezinezkoa iruditzen zait testu formal eta luzeetan euskalkiaren erabilera idatzi duin eta zuzena egitea.
- Euskalkia idazteko ere erabili behar dela pentsatzen duenak arazo praktikoa du: nola idatzi.

• TOADMTEK-2

- Bai idazterakoan bai hitz egiterakoan egoera nolakoa den ikusi behar da.
- Idazterakoan egokiagoa da batua erabiltzea gure eremutik kanpoko harremanetan, baina bertakoekin euskalkia erabil daiteke.
- Ahozkoan euskalkia ahalik eta egoera gehienetan erabili behar dela uste dugu, gutxienez ulertzeko arazoak sortzen ez diren egoeretan.

• TOADMTEK-3

- Ez modu hertsu batean, hau da, printzipioz bai, baina eskualdeko euskalkiaren berezitasunak ere kontuan hartu beharko lirateke lexikoan, etab.
- Ez dugu hitz egiten den moduan idatziko, baina zenbait hitz eta esapide mantentzen ahal direla uste dut.
- Administrazioan euskara batuan, baina bertako euskalkiaren ezauzgarriak sartuz idatziko nuke.

• TOADMTEK-4

- Ez nator bat baieztapen honekin, euskalkia ere idazteko erabil daitekeela uste baitut, baina ez beti, esparru jakin batzuetan: adibidez, irakaskuntzan (Lehen Hezkuntza arte), aisialdian, herri komunikabideetan, herri mailako administrazioan.

• TOADMTEK-5

- Inondik ere ez. Biak bietarako erabili behar dira, bakoitza bere lekuan eta bere garaian.
- Herritarrei eta eskualde mailan zabaltzen diren mezuak (ahozkoak nahiz idatzizkoak) euskalkian egitea komeni da.
- Iruditzen zaigu euskalkian emateak gauzak errazten dituela.

• TOADMTEK-6

- Bai, baina... Gurean beste aukerarik ez dugulako, baina nik uste euskalkiek euskara batua aberasterik badutela.

• TOADMTEK-7

- Esaldia gaiaren sinplifikazioa iruditzen zait.
- Orain arteko lan handiena erregistro formaletan egin da (euskara batua, nagusiki).
- Esparru ezformalean euskalkiak ezinbesteko iturri dira, baina oker egonen ginatke Nafarroako euskalkien azterketa filologikoak arazoa konponduko duela pentsatuko bagenu.

• TOADMTEK-8

- Esaldi hori zehaztu behar da.

- Ahozko zuzeneko harremanetan, ongi deritzot euskalkiak erabiltzeari, nahiz eta oso zaila ikusi hori egitea, zeren eta, nongo euskalkia erabili behar dugu Iruñerrian?

4. GALDERA: EUSKARA BATU MOTA (HUTSA, EUSKALKIEN EKARPENEZ ABERASTUA)

• FOADMTEK-1

- Batek daki! Nik neronek ere ez dakit estandarra, asmatua edo zer euskara mota erabiltzen dudan. Ahal dudana, dakidana eta jasotzailearen arabera.
- Gure kasuan [Euskara Zerbitzuarenean] euskara batua defendatzen dut nik. Estandarra? Baliteke. Dena den nik ez dut inongo arazorik ikusten euskalkien ekarpenez aberastea. Hala ere, nolabaiteko koherentzia izan beharko lukeela uste dut.

• TOADMTEK-1

- Nire ustez euskara batua idazteko eta hitz egiteko da.
- Euskara batuak euskalkien ekarpenak jaso behar ditu. Ezinbestean, hizkuntza aberatsa eta koloreduna nahi badugu.
- Gure inguruan erabiltzen den edo dugun euskara batua nahikoa «aseptikoa» dela esanen nuke.

• TOADMTEK-2

- Idaztean estandarra erabiltzea egokiagoa da kasu gehienetan, baina, zenbaitetan, bertako hizkeraren ezaugarriak ere erabili beharra dago.

• TOADMTEK-3

- Bertako euskal-kiaren ekarpenez aberastutako euskaraz idazten saiatzen gara.

• TOADMTEK-4

- Ez dut uste euskara batua idazteko bakarrik erabil dezakegula, gure euskalkia ez dakien norbaitekin komunikatzeko, batua edo gure euskalkitik abiatuta batura hurbiltzen den hizkera erabili beharko dugu.

• **TOADMTEK-5**

- Agian erabiltzen duguna «estandarra + euskalkiaren ekarpenak» izanen da.

• **TOADMTEK-6**

- Egokiena litzateke estandarra erabiltzea, baina sinonimoak jartzera-koan euskalkiak oso aberasgarriak izan daitezke.

• **TOADMTEK-7**

- Dena den, euskara batua ez da bakarrik idazteko. Argi dago.

• **TOADMTEK-8**

- Saiatzen naiz euskara batua erabiltzen, baina neure eskualdeko euskalkiaren ukituarekin.

**5. GALDERA: NOIZ ETA NOLA IDATZI EUSKALKIAN;
EUSKALKIAN IDAZTEKO ARAUAK; AHOSKATU
BEZALA IDATZI?**

• **FOADMTEK-1**

- Euskara batuaren arauak jarraitu behar direla uste dut. Batuak dituen arauak orokorrak dira eta euskalkiek bere gain hartu behar dituzte arau hauek guztiak.
- Eta ahoskatu bezala idatzi? Inoiz ez. Afera muturrera eramatea da, inolako konponbiderik eskaini gabe eta herritarrek guztiz nahastea.
- Euskalkietan idaztea onartzen bada, aurretik euskalkiaren arauak finkatu beharko dira. Azken finean, bi erregistro mota diferente dira.

• **TOADMTEK-2**

- Eskualdeko edo inguruetako herritarrei zuzendutako oharretan edo idazkietan erabil daiteke bertako euskalkia.
- Araurik zehaztu behar izanez gero, grafia arauak izanen lirateke agian garrantzitsuenak eskualde bateko euskalkia erabiltzerakoan.
- Estandarrean idatzia ez da ahozkoa bezala adierazten eta, euskalkien kasuan, kontu hau nola moldatu aztertu beharko litzateke...

• **TOADMTEK-3**

- Euskalkian idazten ahal baldin bada, ez nuke erraten den bezala idatziko, hau da, ortografiak guziendako bera izan behar luke, eta laburdurak, eta hitz eta bokal edo kontsonante jateak saihestuko nituzke.

• **TOADMTEK-4**

- Arauak finkatzeari dagokionez, ni ez naiz inor ezer errateko, uste dut ortografiak berdina izan behar duela beti, hau da, ezin dela idatzi ahoskatzen den moduan.

• **TOADMTEK-5**

- Euskalkian idazten ahal da bertako herri aldizkarietan eta, oro har, bertako herritarrei zuzendutako idatzi guztietan.
- Arau, gomendio edo dena delako batzuk ongi etorriko litzaizkiguke.
- Ahoskatu bezala idazteak irakurketa zaildu bertzerik ez du egiten. Zenbait herri aldizkaritan bide hori hautatu dute eta irakurtezinak direla iruditzen zaigu.

• **TOADMTEK-6**

- Uste dut arau batzuk finkatu beharko liratekeela.
- Ahoskatu bezala idaztea ez litzaidake oso zuzena irudituko nahastea eta okertzea oso erraza izanen litzatekeelako.

• **TOADMTEK-7**

- Nafarroan, nire ustez, euskalkiak mailaz maila erabili behar dira.
- Esparru formaletan batua erabili behar da, Nafarroa osoko ezaugarriez aberastua, nahi bada.
- Eskualde mailako komunikabide eta administrazioetan euskalki idatzia erabil daiteke / behar da (?).
- Eskolak izugarrizko garrantzia dauka. Planifikazio zehatzak egin beharko genituzke, haurrei (etxetik euskaldunak direnei eta ez direnei) euskara gaur egun baino era egokiagoan transmititzeko.
- Euskalkien kasuan ezin da araurik eman. Horrek ez du esan nahi ezin direnik eredu egokiak eta aholkuak zabaldu.

- **TOADMTEK-8**

- Euskalkien idatzizko erabilera mugatuko nuke, herri aldizkarietara eta gehienez % 25 arte. Nola idatzi beharko litzateke? Horri buruz ez dut iritzirik.

6. GALDERA: NOLA IDATZI BEHAR DEN JAKITEKO ERABAKI FINKORIK HARTU BADA, HORRETARAKO ARRAZOIAK

- **FOADMTEK1**

- Garbi dago ahal dudan moduan moldatzeko nahiko lan badudala, alajainkoa!
- Hezkuntza Administrazioa erkidego osokoa izanik, eta erkidego honetan euskalki diferenteak izanik, uste dut onena batua erabiltzea dela. Euskalki konkretu bat inposatzea Nafarroa osorako, errealitatek kanpo dagoela uste dut, jokoan duguna euskararen erabilera bera baita.

- **TOADMTEK-1**

- Oraindik erabaki finkorik ez dago. Hala ere, galdera honen erantzuna aurreko galderei emandako erantzunetan ikus daitekeela uste dut.

- **TOADMTEK-2**

- Herritarrek, idatzian azaltzen dena ulertzeko arazorik izan ez dezaten eta, bertako euskalkia bizirik mantentzeko bide bat izan daitekeelako.
- Estandar hutsa erabiliz gero, jende askok zenbait gauza ez lituzke ulertuko eta hau da, hain zuzen ere, ekidin nahi duguna.

- **TOADMTEK-3**

- Lehen erran bezala, euskara batuan eta ahal delarik behinik behin euskalkiaren ezaugarriekin (gehienetan euskara batuan ere onartutako lexikoan) edo bertan erraten diren formekin idazten saiatzen gara, batzuetan euskara batua soil-soilik arrotza izaten ahal baita bertako bizilagun zenbaitendako.

• **TOADMTEK-4**

- Laneko idazkietan euskara batua erabiltzen dut, baina bertako ekarpenekin aberastua. Alde batetik, bertako hiztunekin komunikazioan hurbiltasuna lortzeko, eta, bestetik, batua izaten jarraitzen du eta euskaldun guztiendako ulergarria.

• **TOADMTEK-5**

- Ez dugu gisa horretako erabakirik hartu.

• **TOADMTEK-7**

- Batua «nafar erara» erabiltzeko arrazoiak:
 - Administrazioa esparru formala da.
 - Hemen Nafarroa osoan erabiltzen diren hizkerak hartzen saiatzen gara.
 - Hemengo hiztun gehienak berriak dira, eta batua da hobekien ulertzen dutena.
 - Nahiago dugu asmakerietan ibiltzea baino ezagutzen duguna erabiltzea.

7. GALDERA: BESTERIK...

• **FOADMTEK-1**

- Galdera pare bat egin nahi ditut:
 - 1) Euskalki bat aukeratu behar izanez gero, zein? Hiztun kopuruaren arabera hautaketa egin beharko litzateke?
 - 2) Hiztun traketsek euskalkia aitzakiatzat hartzen dutenean zer egin?

• **TOADMTEK-1**

- Bertako euskara euskara batutik nahiko hurbil dago.
- Hemen euskara batua ez da hain «arrotza» gertatzen, batez ere gazteen artean. Horrek ere, nire irudituz, euskalkia idatziz erabiltzeko beharra leundu egiten du eta premia hori ez da hain nabarmen ikusten.

• **TOADMTEK-2**

- Eskualde bakoitzean bertako euskalkia mantentzeko eta sustatzeko jardueraren bat antolatu beharko litzateke eta batez ere belaunaldi gazteengan izan beharko luke eragina.

• **TOADMTEK-4**

- Uste dut beharbeharrezkoa dela Euskaltzaindiak gai honi heltzea. Arau eta jarraibide zehatzik ez izateak nolabaiteko anabasa sortzen baitu.

• **TOADMTEK-5**

- 5. galderan planteatu dugunari jarraituz, azpimarratu nahi genuke beharbeharrezkoa dela araudi, gomendio edo ereduren bat izatea.

• **TOADMTEK-7**

- Batua / euskalkia funtzionalki aztertu.
- Lehentasunak: eskola eta haurren eta gazteen beharrak.
- Erregistro ez-formaletan sormenari (ez bakarrik tradizioari) leku handia eman.
- Arrakasta lortzeko, hizkuntzalarien eta normalizazio eragileen arteko elkarlana ezinbestekoa da.

3.2.2. *Emaitzak*

1. galdera

Oro har, erraten ahal da foru eta toki administrazioetako euskara teknikariak kezkatu daudela gai honekin. Euskararekiko atxikimendua eta motibazioa indartu nahiak ere kezka eragiten du. Hainbat herritarrek euskara batua ulertzeko dituzten arazoak ere aipagai dira horretako dina.

Hala ere, teknikariek garrantzitsutzat jotzen dute euskara batua, baina euskalkien ekarpen baliotsua bazterrean utzi gabe. Horiek oro baliagarri zaizkie euskal eremuan lanean ari diren teknikariei.

Erdal eremuko teknikariek azpimarratzen dute, bestalde, euskara batua bidez datorrela euskararen berreskuratzea eta hori ezin dela alde batera utzi. Euskara finkatu eta haren ezagutza areagotu beharra ere azpimarratzen dute.

2. galdera

Hizkuntza eremuaren arabeko erantzunak hartu ditugu:

- *Euskal eremuko teknikariek* euskalkiak gehiago erabiltzen dituzte, dela idatzian dela ahozkoan, betiere euskalkiaren eta euskara batuaren arteko hurbiltasun-urruntasun kontzeptuari erreparaturik. Hots: zenbatenez euskalkia urrunago euskara batutik, hainbatenez euskalkia erabiliago. Nolanahi ere, euskara estandarrean idatzitako testuak dira gehienak, tokian tokiko hitz eta esamolde zehatzak tartekatzen badira ere.
- *Erdal eremuko teknikariek*, oro har, euskara batua soilik erabiltzen dute. Eskolako haurrek ere euskara batua ikasten dute eskolan. Hala ere, uste da erdal eremuen inguruko euskalkien ekarpena baliatu behar dela eta hiztunen sormenari lekua utzi.

3. galdera

Teknikari gehienak, euskal eremukoak eta erdal eremukoak, esaldiaren esanahiaren kontra daude. Euskalkiak idatziz ere erabil daitezke, euskara batua ahoz ere erabil daitekeen bezala. Idaztean euskara batua erabiltzea ego-kiagoa dela uste dute, bereziki norberaren eremutik kanpora bidali behar denean testua. Hala ere, euskalkiaren aberastasuna gorde eta euskara batuan txertatu beharrekoa dela iruditzen zaie. Orain arte euskara esparru formalean landu den bezala, euskalkiak esparru ez-formalerako ere baliagarriak izaten ahal dira.

4. galdera

Teknikariak, eskuarki, euskalkiaren ekarpenarekin aberastutako euskara batua erabiltzearen alde daude. Hala ere, garrantzitsutzat jotzen dute testu idatziak koherenteak izatea.

5. galdera

Ezbairik ez dago. Euskara batuaren arauak jarraitu behar dira, bai euskara batuan idazteko bai euskalkian idazteko. Euskararen ortografiak eta egiturak bat eta bera izan behar du, bai euskara baturako bai euskalkietarako.

Astakeriatzat jotzen dituzte anitzek ahoskatu bezala idazteko joerak. Afer muturretara joan ez dadin, arauak eta gomendioak eman beharko lirateke.

Euskalkia mailaka erabili behar omen da: esparru formaletan, euskara batua Nafarroako euskal hizkeren ezaugarriez hornitua; esparru ez hain formaletan, aldiz, euskalkia ere erabiltzen ahal da. Kontua da eredu egokiak ematea jendeari.

Teknikariren baten iritziz, euskalkien erabilera mugatu egin beharko litzateke herri aldizkarietara eta, gehienez ere, % 25 arte.

6. *galdera*

Ez da inolako erabakirik hartu. Hala ere, euskara batua «nafar erara» erabiltzeko joera argia da, nahiago baita ezagutzen diren euskalki eta hizkerari hurbildu eta haien ekarpenak baliatzea, ezen ez asmakerietan ibiltzea.

7. *galdera*

Euskalkiak lantzean arazoak sortu ohi dira ezinezkoa baita euskalki bakar bat Nafarroa osorako aukeratzea. Hala ere, tokian tokiko euskara mantentzeko eta sustatzeko jarduerak egin beharko lirateke. Euskaltzaindiak ere jarraibide zehatz eta egokiak eman beharko lituzke, maiz sortzen den nahasmendua saihesteko.

4. GALDETEGIA: HEZKUNTZA

Nafarroako Foru Erkidegoko hezkuntza zerbitzuetan eta Nafarroako Unibertsitate Publikoan lanean ari diren irakasleengana jo zen iritzi eske. Hala-ber, Hezkuntza Departamentuko Euskara Zerbitzuaren eta Nafarroako Ikastolen Elkartearen iritzia ere bildu zen.

Galdetegiari erantzun diotenen nortasuna babestu nahi izan da. Hori dela eta, ez da pertsona edo erakunde horien izenik agerian jarri, artikuluko honen eranskineko 6. puntuan galdetegiari erantzun diotenen zerrenda izenduna jarri bada ere (9). Horretarako, gakoak asmatu dira (6.4. puntua).

Galdetegiko erantzunak laburtu behar izan dira, halaberharrez.

4.1. Hizkuntza eskolak (HIESK)

4.1.1. *Iritziak*

- Erdal eremua
 - HIESK-1
 - HIESK-2

(9) Eranskineko 6.3.2. puntuko hurrenkerak ez du nahitaez bat egiten artikuluko honetako 4. puntuko iritziak eman dituztenenarekin.

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

• HIESK-1

- Ikastaroak: Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa; hobetzeko eta akatsak zuzentzeko ikastaroak.
- Erantzuna: Bai.
- Arrazoia: Nahiz eta eskolan batua irakatsi, uste dugu garrantzitsua dela gutxienez Nafarroako hizkeren berri izatea eta euskara horien berezitasunera hurbiltzea.

• HIESK-2

- Ikastaroak: Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa.
- Erantzuna: -
- Arrazoia: Kezka irakaslearen araberakoa da.

2. GALDERA: ERABAKIA

• HIESK-1

- Erantzuna: Ez.
- Erabakia: Formalki ez dugu erabakirik hartu.
- Azalpena: Hala ere, praktikan lehenengo mailatik hasita, Nafarroako hizkeren berezitasun batzuk irakasten ditugu.

• HIESK-2

- Erantzuna: Ez.
- Erabakia: -
- Azalpena: -

3. GALDERA: IRAKASLEEN ASKATASUNA

• HIESK-1

- Erantzuna: Bai.

- Azalpena: Erabakirik hartu ez dugunez gero, irakasle bakoitzaren baitan dago zer eta zenbat irakatsi.

- **HIESK-2**

- Erantzuna: Bai.
- Azalpena: Azterketetan saiatzen gara, ahal den neurrian, guretzat arrotza dena baztertzeko eta geurea erabiltzeko. Nolanahi ere, irakaslearen baitan dago.

4. GALDERA: EUSKALKIAK IKASKETA PROGRAMETAN

- **HIESK-1**

- Erantzuna: Bai.
- Azalpena: Ez sistematikoki, baina programazioan azaltzen dira eduki lexiko eta morfosintaktikoak.

- **HIESK-2**

- Erantzuna: Ez.
- Azalpena: Ez nuke jakinen nondik hasi ere.

5. GALDERA: BATUA ETA EUSKALKIAK NOLA ERABILI

- **HIESK-1**

- Idatzian, euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.
- Ahozkoan, euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.
- Euskalkien ekarpenak, zuzenak direnean, gure ustez euskara batua ere badira.

- **HIESK-2**

- Idatzian, batuan.
- Ahozkoan, euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.

- Irakaslearen aberastasuna aprobetxatu behar da, ulermen mailan besterik ez bada ere.

6. GALDERA: EUSKALKIEN TOKIA EGA AGIRIAN EDO GOI ZIKLOKO AGIRIAN

• HIESK-1

- Bai.
- Nongoak?: Nafarroakoak.
- Goi Zikloko azterketan:
 - Idatzian: euskalkien ekarpenarekin aberastutako batua. Azterketan bereziki eskatzen ditugu.
 - Ahozkoan aukera ematen dugu batuan edo euskalkian egiteko.

• HIESK-2

- Ez.

7. GALDERA: BESTERIK...

• HIESK-1

- Euskara Departamentuak erabaki du Nafarroako hizkeren gaiari buruz gogoeta egitea, irizpideak adostea eta zer eta zenbat irakatsi arautzea.

4.1.2. Emaitzak

1. galdera

Hizkuntza eskola bateko irakasleek batuaz irakasten dute, oro har. Hala ere, berebizikoa zaie Nafarroako euskal hizkeren berri ematea eta hizkera horien berezitasunera hurbiltzea. Bigarren hizkuntza eskolan, aldiz, kezka irakaslearen araberakoa da.

2. galdera

Erabakirik ez da hartu ezein hizkuntza eskolatan. Halarik ere, hizkuntza eskola batean Nafarroako euskal hizkeren berezitasun batzuk txertatzen dira euskarazko ikasketetan, lehen urratsetarik hasirik, gainera.

3. *galdera*

Irakasleek ez dute inolako oztoporik nahi duten hizkuntza eredia hautatzean. Erabakirik hartu ez denez, irakaslearen baitan dago euskalkia txertatzea edo ez txertatzea.

4. *galdera*

Hizkuntza eskola batean Nafarroako euskal hizkeren berezitasun batzuk ikasketa programetan sartu dira. Bigarrenean, ordea, ez da halakorik egin.

5. *galdera*

Ez dago bateratasunik bi hizkuntza eskolen artean. Ahozkoan, bietan, euskalkien ekarpenarekin aberastutako euskara batua erabiltzen da ikasketetan. Idatzian ez da berdin gertatzen: batean, euskara batu hutsean irakasten da eta, bestean, euskalkien ekarpenarekin aberastutako batuan.

6. *galdera*

Nafarroako euskalkiek tokia badute hizkuntza eskoletako batek antolatzen dituen Goi Zikloa egiteko azterketetan. Ahozkoan ere aukera bikoitza dute ikasleek: proba batuan edo euskalkian egitea.

7. *galdera*

Hizkuntza eskoletako batek gogoeta egitea erabaki du, irizpideak adosteko eta irakatsi beharrekoa (eta modua) arautzeko.

4.2. Euskaltegi publikoak (EUSPUB)

4.2.1. *Iritziak*

- Erdal eremua:
 - EUSPUB-1
 - EUSPUB-2

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

- **EUSPUB-1**
 - Ikastaroak: Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa; hobetzeko eta akatsak zuzentzeko ikastaroak.

- Erantzuna: Bai.
- Arrazoiak: Oro har bai, baina askatasunez jokatzen dugu eta irakasle bakoitza bere sentsibilitatearen eta ezagutzaren arabera aritzen da.

- **EUSPUB-2**

- Ikastaroak: Euskalduntzea, EGA/HEko Goi Zikloa; hobetzeko eta akatsak zuzentzeko ikastaroak.
- Erantzuna: Bai.
- Arrazoiak: Kezka badugu, baina noizbait gaiari heldu badiogu ere, ez dugu horren inguruan ezer zehatzik erabaki. Garai batean Nafarroako formen zerrenda irakasleen eskuetan ibili genuen.

2. GALDERA: ERABAKIA

- **EUSPUB-1**

- Erantzuna: Bai.
- Erabakia: Euskalkien ekarpenarekin osatutako batua.
- Azalpena: Erabaki genuen, zenbait kasutan eduki linguistikoak zehazterakoan, Nafarroan gehien erabiltzen diren formak hobestea, eta beste batzuen ezagutza bermatzea.

- **EUSPUB-2**

- Erantzuna: -
- Erabakia: Maila pertsonaleko erabakiak hartu ohi dira.
- Azalpena: Euskaltegiak erakunde bezala ez du horrekin ezer zehaztu. Irakasle euskaldun zaharrak, oro har, batuaz aritzen dira.

3. GALDERA: IRAKASLEEN ASKATASUNA

- **EUSPUB-1**

- Erantzuna: Bai.

- Azalpena: Irakasleen jatorria, euskaltegiaren kokapena, ikasmaterialea, Nafarroako hizkeren aniztasuna... Egin daitekeen bakarra da irakasleen interesa piztea.

- **EUSPUB-2**

- Erantzuna: Bai.
- Azalpena: -

4. GALDERA: EUSKALKIAK IKASKETA PROGRAMETAN

- **EUSPUB-1**

- Azalpena: Euskara teknikoko ikasketetan, administrazioko langileak herritarrei eskaini behar dion harreraz ari garenean bakarrik lantzen ditugu herri hizkerak. Bestela, ez dugu betarik.

- **EUSPUB-2**

- Erantzuna: Bai.
- Azalpena: Hirugarren mailaren bukaeran (10-12. urratsak) euskalkiak gainetik aztertzen ditugu. Baita *Euskara hegan* hobekuntza ikastaroan ere.

5. GALDERA: BATUA ETA EUSKALKIAK NOLA ERABILI

- **EUSPUB-1**

- Idatzian, batuan eta euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.
- Ahozkoan, batuan eta euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.
- Iruñean egonik, zein euskalki edo zein herritako hizkera erabili beharke genuke? Kutsu bat eman, bertako zenbait esakuneren ezagutza bermatu, oso arrotza zaiguna ez hobestu... zaila da askoz gehiago egitea.

- **EUSPUB-2**

- Idatzian, batuan eta euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.

- Ahozkoan, batuan eta euskalkiaren ekarpenarekin osatutako batuan.

6. GALDERA: EUSKALKIEN TOKIA EGA AGIRIAN EDO GOI ZIKLOKO AGIRIAN

- **EUSPUB-1**

- Ez.

- **EUSPUB-2**

- Bai.
- Nongoak?: Euskal Herri osokoak.

7. GALDERA: BESTERIK...

- **EUSPUB-1**

- Gai honetan, oraindik ere uste oker asko dago, eta ongi legoke nolabaiteko dekalogotxo bat edo izatea argi uzteko zer eta zertarako den euskara batua eta zer eta zertarako euskalkiak. Eta zerk duen zinezko garrantzia hizkuntza erabiltzerakoan, eta zerk ez.

4.2.2. Emaitzak

1. galdera

Bi euskaltegi horietan badute kezkarik esku artean dugun gai honetan. Dena dela, irakasleek askatasunez jokatzeko dute. Nafarroako euskal hizkeren formak ere kontuan hartzen dituzte.

2. galdera

Euskaltegi batek erabakia (euskalkien ekarpenarekin osatutako batua) hartu du; besteak ez du horrelakorik egin. Nolanahi ere, Nafarroan gehien erabiltzen diren formak hobetsi egiten dira eta beste batzuen ezagutza bermatu.

3. galdera

Euskaltegiek ez dute inolako erabakirik hartu.

4. *galdera*

Erantzunak bitarikoak dira. Euskaltegi batean euskalkiek ez dute tokirik ikasketa programetan eta, bigarrenean, azaletik lantzen dira.

5. *galdera*

Bi euskaltegietan euskara batua eta euskalkiak erabiltzen dira, ahozkoan zein idatzian. Kontua da Iruñean kokaturik daudela eta horrek behartzen duela euskara batua erabiltzera. Nolanahi ere, hainbat herri hizkeratako esakuneak erabiltzen saiatzen dira.

6. *galdera*

Euskaltegi batean Euskal Herri osoko euskalkien ezaugarriak irakasten dira EGA agiria edo Goi Ziklokoa erdiesteari begira.

7. *galdera*

Kezka agertu dute euskaltegi bateko irakasleek. Uste okerrak saihesteko edo, komeniko litzateke nonbait zehaztea euskara batua eta euskalkiak zer eta zertarako diren.

4.3. Euskaltegi pribatuak (EUSPRI)

4.3.1. *Iritziak*

- Euskal eremua:
 - EUSPRI-1 eta 2
- Erdal eremua:
 - EUSPRI-3, 4, 5, 6 eta 7

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

• EUSPRI-1

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Arrazoia:** Euskara taldearen bitartez «A eskualdeko» hizkera batez ere eta «B eskualdeko» ere «berpizten» saiatzen ari gara.

• **EUSPRI-2**

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Arrazoia:** Bertako jendeak euskalkia erabiltzen duelako. Euskalkia badugulako.

• **EUSPRI-3**

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa; hobetzeko eta akatsak zuzentzeko ikastaroak.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Arrazoia:** Kezka izan badugu. Euskalkiaren gainean dagoen kezka areagotzen da euskalkia bizirik dirauen lurraldeetan, hots: Sakanan, Baztanen, etab.

• **EUSPRI-4**

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea.
- **Erantzuna:** Ez.
- **Arrazoia:** Ingurunea erdaldun samarra denez gero euskara batua baino ez dute ezagutzen.

• **EUSPRI-5**

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa; hobetzeko eta akatsak zuzentzeko ikastaroak.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Arrazoia:** Alde batetik, gure ustez inguru honetako zein beste eskualdeetako euskalkiak galtzen ari dira eta berreskuratzeko kezka dugu.

• **EUSPRI-6**

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea.
- **Erantzuna:** -
- **Arrazoia:** -

- **EUSPRI-7**

- **Ikastaroak:** Euskalduntzea; EGA/HEko Goi Zikloa; hobetzeko eta akatsak zuzentzeko ikastaroak.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Arrazoia:** Ama hizkuntza euskara dutenekin harremanak beharko dituzte gure ikasleek beren ikasprozesuan lagungarri dutelako eta euskararen normalizaziorako ezinbestekoa delako; hortaz, euskal hiztun guziak batuaz eta euskalkiaz ari diren, kontuan hartu behar.

2. GALDERA: ERABAKIA

- **EUSPRI-1**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Batuaz hitz egiten dugun mementotik, hori da irakasten saiatzen garena. Dena den, irakasle batek iaz gure inguruko euskalkiko hiztegia irakatsi zuen aukera izan zuenean.

- **EUSPRI-2**

- **Erantzuna:** Bai / Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Mintzamenen euskalkian aritzen saiatzen gara. Idazmena, ordea, batuaz lantzen dugu.

- **EUSPRI-3**

- **Erantzuna:** Bai / Ez.
- **Erabakia:** Denetarikoak Nafarroako AEKn.
- **Azalpena:**
 - *Alde erdal dunagoetan* euskara batu hutsez irakasteko erabakia dago, zenbait euskaltegik duen irakasle plantillaren arabera euskalkien ekarpena eranstean zaion arren, baina euskara batua ardatz nagusia izanik. Beste irakasle batzuek, berriz, euskara batu hutsez ematen dituzte klaseak, toki bateko erreferentziarik ez dutelako edo duten erreferentzia Nafarroatik urruna delako.

- *Alde ez hain erdaldunduetan* euskara batu hutsez irakatsi arren, euskalkien ekarpena maizago sartzen da.
- *Alde euskaldunagoetan*, tokian tokiko hizkera dexente bultzatzen da, materiala, gehienetan, batuan badao ere.

• **EUSPRI-4**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Gure herrian ez dago hizkera berezirik, gaztelania ez bada.

• **EUSPRI-5**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Gure euskaltegian hainbat herrialdetako jendea dago; beraz, batua irakasten diegu ikasleei.

• **EUSPRI-7**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Orokorki, batuaz irakatsi; hots, batu osatuan.
- **Azalpena:** Zoritxarrez Iruñean ez dugu karrikan bertako euskalkirik entzuten, beraz batuari eman diogu lehentasuna, Nafarroako euskalkiak gehixeago zaintzen ditugu halere, batez ere guk gerok hobekien horiek ezagutzen ditugulako eta ikasleak nafarrekin gehiagotan ari direlako.

3. GALDERA: IRAKASLEEN ASKATASUNA

• **EUSPRI-1**

- Erantzuna: Bai.
- Azalpena: -

• **EUSPRI-2**

- Erantzuna: Bai.

- **Azalpena:** Nahiz eta programazio egokiturik ez izan, euskalkiko aldaerak ahoz erabiltzen ditugu arazorik gabe.
- **EUSPRI-3**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Bai, erabateko askatasunez jokatzeko dute, baldin eta lehenesten dituzten ereduak Nafarroakoak badira.
- **EUSPRI-4**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** -
- **EUSPRI-7**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Testuei dagokienean behe urratsetan aski zorrotz, irakasleek ordea beren herriko hizkera erabiltzen dute neurri batean. Nafarroan erabiltzen ditugun hitz, espresio eta abar sartzen ditugu maiz. Askatasuneko bidea.

4. GALDERA: EUSKALKIAK IKASKETA PROGRAMETAN

- **EUSPRI-1**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Euskaltegiak duen material estandarren gainean egin dira programazioak.
- **EUSPRI-2**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Programazioak, gure kasuan, Iruñean edo Gasteizen eginak direlako.
- **EUSPRI-3**
 - **Erantzuna:** Ez.

- **Azalpena:** Euskalki baten programarik ez dugu izan sekula Nafarroan. Euskalkia edo tokian tokiko hizkera gure klaseetan integratu denean, irakaslearen hizkeraren bidez edota materialaren bidez izan da. Programazio gehienetan materiala euskara batuaz prestaturik dago.

- **EUSPRI-4**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -

- **EUSPRI-5**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Gehienbat goi urratsetan erabiltzen ditugu.

- **EUSPRI-7**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** EGA edo ikastaro berezietan bai goi urratsetan ere, tar-teka, euskalkietan idatziak diren edo euskalki hau edo hura darabil-tenen entzungaiak jartzen edo ematen dizkiegu ikasleei.

5. GALDERA: BATUA ETA EUSKALKIAK NOLA ERABILI

- **EUSPRI-1**
 - *Idatzian*, batuan.
 - *Ahozkoan*, batuan.
 - Euskalkian ez gara aritu ezagutza faltagatik eta material faltagatik. Hala ere, ahal izan dugunean saiatu gara zerbait klaseratzen. Adibi-dez, hemengo hizkeran idatzitako pasadizoak, Azkuek bildurikoak, alegia.

- **EUSPRI-2**
 - *Idatzian*, batuan, gure euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.
 - *Ahozkoan*, gure euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan.

- Idatzian bertako aldaerak ere lantzen ditugu. Ahozkoan euskalkitik ahalik eta hurbilen aritzen gara.

- **EUSPRI-3**

- *Idatzian*, batuan, euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan eta euskalkian.
- *Ahozkoan*, batuan, euskalkien ekarpenarekin osatutako batuan eta euskalkian.
- Idatzizko testuei dagokienez, euskalkiak bi modutan klaseratzen dira: idatzizko testu errealak, eta euskara batuan eginiko idatzizko testuak, baina euskalkira ekarriak. Ahozko materialari dagokionez: ahozko testu errealak, euskara batuan eginiko elkarrizketak (aldatuak), bertako hitzunak eta irakaslearen mintzaira.
- Ahozko materiala eta ahozko jarduna dira gehienbat klasean lantzen direnak...

- **EUSPRI-4**

- *Idatzian*, batuan.
- *Ahozkoan*, batuan.

- **EUSPRI-5**

- *Idatzian*, batuan.
- *Ahozkoan*, batuan.
- Gehienbat goi urratsetan erabiltzen ditugu.

- **EUSPRI-7**

- *Idatzian*, batuan (euskalkien ekarpenarekin).
- *Ahozkoan*, batuan (euskalkien ekarpenarekin).
- Lehen esan bezala, tartekatzen ditugu bestelako testuak eta entzun-gaiak. Horretaz gainera, hiztegi eta esamoldeekin kezka pitta bat badugu eta lantzen ditugu. Bai, oso noizbehinka hitzaldia emateko baten bat ekartzen ere.

6. GALDERA: EUSKALKIEN TOKIA E.G.A. AGIRIAN EDO GOI ZIKLOKO AGIRIAN

- **EUSPRI-1**

- Bai.
- *Nongoak?*: Euskal Herri osokoak.

- **EUSPRI-2**

- Bai
- *Nongoak?*: Hego Euskal Herrikoak: toki ttikia.

- **EUSPRI-4**

- Bai.
- *Nongoak?*: Nafarroakoak.

- **EUSPRI-5**

- Ez.

- **EUSPRI-7**

- Bai.
- *Nongoak?*: Euskal Herri osokoak.

7. GALDERA: BESTERIK...

- **EUSPRI-1**

- Gure ustez aipatzekoa da bertako euskara taldearen egitasmoa; hau da, tokiko hizkerak «berpizteko» saiakerak egiten ari gara, lekukotasunak grabatzen, idatzia dagoena biltzen eta eskuragarriago egiten, guk geuk euskalki hauek ezagutuz...

- **EUSPRI-2**

- Gure dialektoa (ekialdekoa) lantzeko material (gutti edo) deus gutti argitaratzen da.

- **EUSPRI-3**

- Hausnarketa sakonak izan ditugu euskalkia dela eta ez dela.
- Gauza jakina da Nafarroan ez dagoela euskalki bakar bat, batzuk baizik. Nafarroako euskalki bat aukeratzeak besteak zokoratzea ekartzen du ezinbestean.
- Euskalki adina programa egiteak bikoiztu, hirukoiztu, laukoizten ditu indarrak eta baliabideak.

- **EUSPRI-4**

- Erdal eremuan gaudenez, gai hau (batez ere lehengo urratsetan) ez da gehiegi jorratzen. Nafarroako hiztegia, berezitasunen bat... askoz jota.

- **EUSPRI-5**

- Kezka handia dugu goi urratsetan zein euskalki irakatsi; hau da, gehien erabiltzen direnak erakutsi nahiko genituzke, baina hauek zeintzuk diren ez dakigu, hain zuzen ere.

- **EUSPRI-7**

- Euskalkiak nola eta zein sartu ez dugu sistematizaturik aurreko galderetan ikus litekeen bezala «zerbait» egiten dugu.

4.3.2. *Emaitzak*

1. galdera

Oro har, galdetegiari erantzun dioten euskaltegiek badute kezkarik euskara batuaren eta euskalkien gaiaren gainean. Hala ere, euskal eremuko eta erdal eremuko euskaltegiek ez dute kezka bera; kezka areagotzen da lehenetan. Iruñea ingurukoetan aski lan dute euskara batua irakastearekin.

2. galdera

Denetarik dugu. Eskuarki, idazmena batuaz egiten da. Euskalkia bizirik dagoen tokietan bertako hizkeraren ezaugarriak txertatzen saiatzen dira. Argi dago mailakatze prozesu bat badagoela: zenbatenaz euskaldunagoa eremua, hainbatenaz erabiliagoa tokiko hizkera.

3. galdera

Irakasleak aske dira euskara batua eta euskalkiak irakasterakoan. Hala ere, erran behar da Nafarroako formak euskara batuan txertatzeko joera badagoela.

4. galdera

Euskalkiak ikasketa programetatik kanpo daude, oro har. Ez da euskalkien programarik landu. Hori hala bada ere, euskaltegi batean euskalkian idatzitako testuak edo entzungaiak erabiltzen dituzte EGA titulua eskuratzeko materialetan, tarteka bada ere.

5. eta 6. galderak

Oro har, euskara batua irakasten da idatzian eta ahozkoan. Euskal eremuetan, euskalkien ekarpenarekin osatutako euskara batua erabiltzen da. Horretaz gainera, denetariko testuak erabiltzen dira: batuaz idatzitakoak, batutik euskalkira ekarritakoak, testua aldatuak... Errazagoa da, hala ere, euskalkia ahozko testuetan lantzea.

7. galdera

Berrikitan euskara galdu duten eremuetan saioak egiten ari dira tokiko hizkerak berreskuratzeko. Ezinezkoa da Nafarroan euskalki bakar bat aukeratu eta gainerakoak bazter uztea. Nafarroan gehien erabiltzen diren formak irakatsiko lirateke, baina nola egin eta zein diren ez dago batere argi.

4.4. Nafarroako Unibertsitate Publikoko irakasleak (NUPIR)

Hiru sailletako irakasleek erantzun zioten galdetegiari: Hizkuntza eta Literaturako saileko 3 irakaslek, Psikologia saileko irakasle batek eta Ekonomia saileko irakasle batek.

4.4.1. Iritziak

- Erdal eremua:
 - NUPIR-1, 2, 3, 4 eta 5

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

• NUPIR-1

- **Erantzuna:** Ez.

- **Azalpena:** Ageriko kezkarik ez. Beste gauza bat da irakasgai zehatzen bat edo klase barnean eztabaida jakin bat («euskalkia vs. batua», hain zuzen ere) piztu nahi bada gai hori erabiltzea. Oro har ez dago halako eztabaidarik eta iruditzen zait kezkarik ere ez dagoela.
- **NUPIR-2**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Euskararen inguruan bai, baina «euskara batua vs. euskalkiak» gaiaren inguruan ez dut uste halako kezka berezirik dagoenik.
- **NUPIR-3**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Ez anitzik, hori da nire ustea behinik behin.
- **NUPIR-4**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Nolabait esateko euskarazko irakaskuntzaren inguruko normalizazioari lehentasuna ematen zaiolako.
- **NUPIR-5**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -

2. GALDERA: ERABAKIA

- **NUPIR-1**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Erabakia:** -
 - **Azalpena:** NUPen erdaraz egiten da. Ez! Gure sailean (eta unitaterik eta organorik hurbilenaz eta txikienaz ari naiz; besteak [Fakultateko Batzordea, Gobernu Batzordea, Klaustroa, etab.] lekutan gelditzen dira!!!) nahiz euskaldun dexente izan (3tik bat), erdaraz egiten dira bilera guztiak. Euskarak toki sinbolikoa besterik ez du.

- **NUPIR-2**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Jakintzat ematen da batuan irakatsi behar dela. Hori denek barneratu dugu. Gainera irakasleetako anitz euskaldun berriak gara eta batuan egin behar nahitaez.

- **NUPIR-3**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Aktak itzultzeraz bidaltzen dira eta euskara hutsean ezer gutxi mintzatzen da.

- **NUPIR-4**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Saileko Euskara normalizatzeko batzordean Unibertsitateko Errektoretzak euskarari egiten dizkion erasoei aurre egiten nahiko izaten dugulako.

- **NUPIR-5**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** -

3. GALDERA: EUSKARA BATUA IDAZTEKO, EUSKALKIAK AHOZKORAKO. ADOS?

- **NUPIR-1**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Nik uste baietz. Bizkaitarren bat edo beste badago (kasu nabarmen bezala) eta beren ukitua ematen diotela uste dut, batu antzekoa egiten dute hala ere. Egia esan honetaz ez gara sekula (serioski), mintzatu.

- **NUPIR-2**

- **Erantzuna:** -
- **Erabakia:** Arazorik ez baitago askatasunarena sobera dela uste dut. Gero, hori bai, bakoitzak ezagutzen duen hizkeraren kolorea ematen dio.

- **NUPIR-3**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** Tabernan eta lagunen arteko jokaera bestelakoa dela iruditzen zait.

- **NUPIR-4**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** Nahiko mugatuak.

- **NUPIR-5**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** Euskararen egoera normalizatuta ez dagoelako unibertitatean eta beste esparruetan. Beraz, euskararen erabilpena murriztazi egiten digute.

4. GALDERA: IKASLEEN KEZKA

- **NUPIR-1**

- **Erantzuna:** Pixka bat, gehiegirik ez.
- **Azalpena:** Maisutako ikasten ari dira eta herri euskaldunen batean tokatuz gero zer eta nola eginen duten galdetzen diote beren buruari. Baina nik uste garbi dutela gehienek (ikastoletatik heldu den jendea baita gehiengoa) batuan egin behar dutela, edo gehienez ere moldatzez gero zertxobait moldatuko dutela herriko hizkerara.

- **NUPIR-2**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** Denek dena batuan egiten dute. Batuan ongi eginen balute bederen!

- **NUPIR-3**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Nik badut irakasgai bat «Nafarroako euskalkiak» deitzen dena; eta hor irakasgai honekiko kezka agertzen dira.

- **NUPIR-4**

- **Erantzuna:** Bai/Ez.
- **Azalpena:** Gehien bat euskara teknikoaren gainean badute kezkarik nik ematen ditudan irakasgaiak beraiantzat berriak direlako. Ene us-tez, herri euskaldunetatik etortzen diren ikasleentzat aukera gutxi daude beren euskaran edo beren euskalkian egiteko.

- **NUPIR-5**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** -

5. GALDERA: ZEIN ERREGISTROTAN IRAKATSI

- **NUPIR-1**

- **Erantzuna:** Batuan.
- **Azalpena:** Egoera formaletan hizkuntza formala, non eta lehen esan bezala, gai jakin bat jorratzen ez den.

- **NUPIR-2**

- **Erantzuna:** Batuan.
- **Azalpena:** Aurreko erantzunetan dago honi dagokiona.

- **NUPIR-3**

- **Erantzuna:** Batuan.
- **Azalpena:** Gehienetan batuan, nahiz euskalkiaren nolakotasunak ere zenbaitetan agertzen diren.

- **NUPIR-4**

- **Erantzuna:** Batuan.

- **Azalpena:** Arrazoi ezberdinengatik euskara batua ikasi nuelako eta nik irakasten ditudan irakasgaien dokumentuak euskara batuan dardelako.

- **NUPIR-5**

- **Erantzuna:** Batuan.
- **Azalpena:** -

6. GALDERA: EUSKALKIEN ETA BATUAREN TOKIA

- **NUPIR-1**

- *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

- **NUPIR-2**

- *Batuan*, idatzian, «Nafarroako euskalkiak» irakasgaietan.
- *Euskalkian*, ahozkoan, «Nafarroako euskalkiak» irakasgaietan.

- **NUPIR-4**

- *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

7. GALDERA: BESTERIK...

- **NUPIR-1**

- Zenbait irakasgaitan erabil daiteke eztabaida moduan: batua/euskalkia. Baina, oro har, ez zait iruditzen hori denik kezka nagusia; soziologia, ekonomia, ingeniari, kimika, etab. ikasteko, eztabaida honek ez du lekurik. Baina NUPen hori ere ez da egin, gero eta eskasagoa da eta, gero eta gutxiago ematen da eta. Azkenean (ia) dena kenduko dute, eta orduan ezta batuan ere ez da emanen.

- **NUPIR-2**

- Bai. Hemen borroka ez dagoela inola ere batuan eta euskalkiaren artean, erdararen eta euskararen artean baizik.

4.4.2. *Emaitzak*

1. *galdera*

Ez dago euskalkien gainean inolako kezkarik NUPeko irakasleen artean. Hala ere, bada kezkarik eta, gainera, handia euskararen inguruan. Euskarazko irakaskuntzaren inguruko normalizazioak lehenetsia du gainerako gaien artean alderatuz gero.

2. *galdera*

Ez da inolako erabakirik hartu, euskarak toki sinbolikoa baitu hainbat irakaslerendako. Jakintzat ematen da euskara batua erabili behar dela lanean.

3. *galdera*

Oro har, ez daude ados esaldiaren mamiarekin. Irakasle baten aburuz, euskara ez dago normalizatuta unibertsitatean eta erabilera murrizturik du.

4. *galdera*

Ikasleen kezkez galdeturik, irakasleen erantzunak askotarikoak izan dira. Karrera ateratzen dutenek garbi samar izaten dute euskara batuaz emanen dituztela klaseak (eta, gehienez ere, zein herri/eskualdetara joan, hango hizkeraren ukitua eman beharko diotela).

Irakasle baten aburuz, herri euskaldunetako ikasleek aukera gutxi dute beren euskalkian egiteko.

5. *galdera*

Ezbairik ez dago. Irakasle guztiek uste dute euskara batuaz irakatsi behar dela unibertsitatean.

6. *galdera*

Denetarik dago. Gehien-gehienek euskara batua erabiltzen dute, bai idatzian bai ahozkoan. Euskalkian ahozkoan erabili ohi dira «Nafarroako euskalkiak» irakasgaietan.

7. *galdera*

Irakasle baten ustez, «euskara batua/euskalkiak» gaia erabili izan da eztabaida modura, baina kezka nagusia ez da hori. Borroka gaztelaniaren eta euskararen artekoa da (hala dio beste irakasle batek).

4.5. Hezkuntza Departamentuko Euskara Zerbitzua

1. galdera: Hezkuntza Departamentuan, oro har, bada kezkarik euskara batuaren eta euskalkien gaiaren gainean?

– Bai.

2. galdera: Hezkuntza Departamentuak kezkarik izan badu euskara batuaren eta euskalkien gaien, nola jokatu du Euskara Zerbitzuak afera honetan?

- Gaiaren planteamendu orokorra egin du: Ez.
- Euskalkien inguruko ikasmateriala argitaratu du: Bai.
- Gaiaren ildo nagusiak hezkuntza arloetako curriculumetan sartu ditu: Bai.
- Gaiaren irizpide orokorrak ezarri ditu: Ez.
- Irakasleei nafar euskalkien gaineko ikastaroak eskaini dizkie: Bai.

3. galdera: Goian aipatu erabakiren bat hartu bada, nola hartu dute irakasleek?

– Ongi.

4. galdera: Euskara Zerbitzuak antolatzen dituen euskarazko probetan (EGA, irakasleen E.G.A...) edo irakasleen birziklapenari dagozkion programetan, kontuan izan dira Nafarroako euskalkiak edo tokian tokiko hizkerak?

– Bai. Zenbait E.G.A. probatan.

4.6. Nafarroako Ikastolen Elkarteak

1. galdera: Nafarroako Ikastolen Elkarteak, oro har, bada kezkarik euskara batuaren eta euskalkien gaiaren gainean?

Elkarteko batzuek badugu kezka, baina bertze batzuek batere ez. Pedagogia mailan elkarte gisa ez dut uste sekula planteatu denik modu orokorrean.

2. galdera: Kezkarik izan baduzue euskara batuaren eta euskalkien gaien, nola jokatu du Elkarteak afera honetan?

- Gaiaren planteamendu orokorra egin du: Ez.
- Euskalkien inguruko ikasmateriala argitaratu du: Ez.
- Gaiaren ildo nagusiak hezkuntza arloetako curriculumetan sartu ditu: Ez.

- Gaiaren irizpide orokorrak ezarri ditu: Ez.
- Irakasleei nafar euskalkien gaineko ikastaroak eskaini dizkie: Ez.
- Besterik: Ikastola batzuetan ari dira.

3. galdera: Goian aipatu erabakiren bat hartu bada, nola hartu dute irakasleek?

– Ikastolek berek erantzun behar lukete.

4. galdera: Euskalkiak edo herri hizkerak mintzatzan diren eskualdeetan (Sakana, Bortzerriak, Baztan...) dauden ikastolei aholkurik eman diezue, esate baterako, irakasleak kontratatzean tokiko hizkera jakitea nahitaezkoa edo komenigarria dela?

- Ez.
- Ez da gaia modu orokorrean planteatu.

5. galdera: Zein erregistrotan irakasten duzue?

– Kasu gehien-gehienetan batuaz.

6. galdera: Besterik...

Nafarroako ikastolek gainditu gabeko ikasgaia da hau, oro har eta salbuespenak salbuespen. Iruñerriko ikastolek haur euskaldunen kasua nola landu behar duten edo planteamendu berezirik behar ote duen ere ez dute argi.

4.7. Ikastetxe publikoak (IKPUB)

4.7.1. Iritziak

Nafarroako ikastetxe publikoak hainbat eskualdetan antolatu dira. Eskualde horiek «euskal eremuan» eta «erdal eremuan» daude (6.2. puntua).

- Euskal eremua:
 - Eskualdea-1: IKPUB-1, 2 eta 3
 - Eskualdea-2: IKPUB-4, 5 eta 6
 - Eskualdea-3: IKPUB-7, 8, 9 eta 10
 - Eskualdea-4: IKPUB-11, 12 eta 13
 - Eskualdea-5: IKPUB-14 eta 15
 - Eskualdea-6: IKPUB-16 eta 17

- Erdal eremua:
 - Eskualdea-7: IKPUB-19 eta 20
 - Eskualdea-8: IKPUB-21

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

- **IKPUB-1**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Euskal eremuan lanean ari garenez, gure ikasleak eskolarara bertako euskalkia erabiliz datozkigu eta gure ustez errespetua eta bultzada merezi du.
- **IKPUB-2**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -
- **IKPUB-3**
 - **Ikasketak:** A eta D ereduak. DBH, Batxilergoa eta Lanbide Heziketa.
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Gaur egun batua gailentzen ari den honetan, gure inguruko euskalkien erabilera bermatzea inportantea iruditzen zaigu.
- **IKPUB-4**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Aho hizkuntzan hemengo euskara erabiltzen dugu. Hizkuntza idatzian arauak jarraitzen ditugu eta ezagutzen ez ditugun hitzak edota estrukturak egokitzen ditugu.

• **IKPUB-5**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Inguru hauetan euskalki eta hizkera propioen aberastasuna nabaria da. Dena den, biztanleak bezala hizkuntza ezaugarri hauek ere desagertzeko bidean dira.

• **IKPUB-6**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Elkar entenditzeko euskara batua beharrezkoa iruditzen zaigu, baina euskalkiak mantendu behar ditugu herrikoak ditugulako.

• **IKPUB-7**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** -
- **Azalpena:** Klaustroan anitzetan atera den gaia da.

• **IKPUB-8**

- **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBHko 1. zikloa.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Batetik bestera dabiltzan irakasleek bertako euskalkia ezagutzeko eta erabiltzeko arazoak izaten dituztelako.

• **IKPUB-9**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** -

• **IKPUB-10**

- **Ikasketak:** B eta D ereduak. Batxilergoa eta Lanbide Heziketa.
- **Erantzuna:** Bai.

- **Azalpena:** Gure ikasleekin bertako euskalkiari zein trataera eman ez dakigu.
- **IKPUB-11**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBHko 1. zikloa.
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Bai, kontuan harturik gure ikastetxean irakasle gehienok beste herrietakoak garela, bertako euskalkia geletan landu behar ala ez, maiz egiten ditugun galderak dira.
- **IKPUB-12**
 - **Ikasketak:** D eredua. DBH eta DOBH.
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Zein euskalkitan sartu behar da tokiko euskara? Erdialdeko euskaran? Goi-nafarreran? Gaur egun ezaugarri faltsuak erabiltzen dira: *erran*, bertze, etab.
- **IKPUB-13**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -
- **IKPUB-14**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBHko 1. zikloa.
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Hemengo euskalkia galduta dagoelako edo, hobeto esanda, euskara batua eta euskalkia antzekoak direlako.
- **IKPUB-15**
 - **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBHko 1. zikloa.
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -

• **IKPUB-16**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** -

• **IKPUB-17**

- **Ikasketak:** D eredua. HH.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Bertako umeak (guztiak), bertako euskalkian mintzaten dira, eta herriko gazte asko batuaz mintzatzeko gai ez direla ikusita, euskara batuan indarra jartzen da, betiere beraien euskalkia baztertu gabe.

• **IKPUB-18**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Euskalkiak laguntzen du euskara bizia izan dadin.

• **IKPUB-19**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** ?
- **Azalpena:** Erdara nagusi den eremu honetan, gure kezka nagusiak beste batzuk dira: euskaraz mintzaraztea, harreman positiboak sortu hizkuntzaren inguruan...

• **IKPUB-20**

- **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.
- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** -

• **IKPUB-21**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** Mementoz, euskara batua bakarrik lantzen dugu ikasleekin.

2. GALDERA: ERABAKIA

• IKPUB-1

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Batua eta euskalkia ez dira elkarren kontrakoak osagarriak baizik. Batua beharrezkoa da, erabiltzen dugun material idatzi gehiena batuaz heldu da. Ikasleen produkzio idatzian euskalkia errespetatzen da. Hala ere, batzuetan zalantzak ere baditugu.

• IKPUB-2

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

• IKPUB-3

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Koordinazio Pedagogikoaren Batzordean hartutakoa: ahozkoan bertako euskalkiak bultzatzea eta idatzian egungo arauak errespetaraztea (bai batuan, bai euskalkietan).

• IKPUB-4

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Euskaltzaindiak ematen dituen arauak betetzen saiatzen garelako eta bertzea bururatu ere ez zaigulako.

• IKPUB-5

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Hala ere, zertxobait hitz egin izan da, baina eskola txikia da oso (5 ikasle) eta aukerak ere murrizak dira.

• IKPUB-6

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

➤ **Azalpena:** Nork bere hizkera erabil dezala.

• **IKPUB-7**

➤ **Erantzuna:** Bai.

➤ **Erabakia:** Euskara batu osoan egitea.

➤ **Azalpena:** Gure irakasleak Euskal Herri osotik heldu dira. Bakoitzak bere hizkera erabiltzen ahal du, betiere batuaren arauetara egokitua.

• **IKPUB-8**

➤ **Erantzuna:** Bai.

➤ **Erabakia:** Hitz egitean bertako euskalkia erabiltzea.

➤ **Azalpena:** Klaustroak hartu zuen erabaki hau, bertako euskalkia mantendu ahal izateko. Hau aitzinera eramateko zailtasunak daude hiztegi baten beharra daukagulako.

• **IKPUB-9**

➤ **Erantzuna:** Ez.

➤ **Erabakia:** -

➤ **Azalpena:** Bertako euskalkia erabiltzen da.

• **IKPUB-10**

➤ **Erantzuna:** Ez.

➤ **Erabakia:** -

➤ **Azalpena:** Ez da eskola mailan planteatu.

• **IKPUB-11**

➤ **Erantzuna:** Bai.

➤ **Erabakia:** Ikaslearen hizkuntza abiapuntutzat harturik euskara maila hobetu eta sendotu.

➤ **Azalpena:** HHko mailetan eta LHko mailetan (aho-adierazpenean, behintzat) bertako euskalkia erabiltzen ahalegintzen gara. Idatziaren adierazpenari dagokionez, euskara batua irakasten da.

• IKPUB-12

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Materiala eta jardun orokorra euskara batuaz.
- **Azalpena:** Irakasle guztiak ez dira gai bertako euskara menderatzeko. Leku askotakoak dira. Beraz, denek batuaz egitea bidezkoena.

• IKPUB-13

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** -

• IKPUB-14

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** -

• IKPUB-15

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Ez dago arazorik euskalkian hitz egiteko; hala ere, oro har, batuaz hitz egiten da.

• IKPUB-16

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Batuan egitea.
- **Azalpena:** Batua irakatsi tokiko hizkera onartuz.

• IKPUB-17

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Unearen arabera, euskara batua edo bertako hizkeran mintzatzen gara edo irakasten dugu.

- **IKPUB-18**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -
- **Azalpena:** Herrian erabat gaztelaniaz; beraz, euskalkirik ez dago.

- **IKPUB-19**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** Suposatuzat jotzen dugu euskara batua erabiltzen dugula.

- **IKPUB-20**

- **Erantzuna:** -
- **Erabakia:** Euskara batuaz irakastea. Haur gehienak ikastolara etortzen direnean gaztelaniaz soilik mintzatzen dira.

- **IKPUB-21**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

3. GALDERA: IRAKASLEEN ASKATASUNA

- **IKPUB-1**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Batzuk tokikoak dira eta bertzeak berriz bertze eskualde batzuetakoak. Hala ere, tokiko mintzairarekiko errespetua eta egokitzapen ahalegina nabaria da.

- **IKPUB-2**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** -

- **IKPUB-3**

- **Erantzuna:** Bai.

- **Erabakia:** Aurreko puntuan jarritakoa kontuan hartuz.
- **IKPUB-4**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Beren hizkera erabiltzen dute askatasun guztiarekin.
- **IKPUB-5**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -
- **IKPUB-6**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Hizkuntzaren aberastasunagatik.
- **IKPUB-7**
 - **Erantzuna:** -
 - **Azalpena:** Erran dudan bezala, irakasle bakoitzak bere euskalkia erabiliko du. Hau aberasgarria iruditzen zaigu. Hala ere, hemengo euskalkia erabiltzen ahalegintzeko joera dago, batez ere hemengo irakasleak edota urte asko hemen eman dutenak. Idazterakoan beti batu osatuan.
- **IKPUB-8**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Ikastetxe batetik bestera dabiltzan irakasleak hemengo euskalkiaren hiztegia ezagutzen ez duten heinean erabiltzen hasten dira.
- **IKPUB-9**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Irakasleak kanpokoak badira ere beren euskara gurera moldatzen baitute.
- **IKPUB-10**
 - **Erantzuna:** Bai.

- **Azalpena:** Erabakirik ez dagoenez, bakoitzak bere kasa jokatzeko gai honetan.

- **IKPUB-11**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Aurreko guztia irakasleak bere ahalmenen arabera erabaten du aurrera.

- **IKPUB-12**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** Jendea derrigortua dago euskara batua irakaskuntzan erabiltzera. Hizkuntza kolokialean nork berea erabil dezake.

- **IKPUB-13**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** -

- **IKPUB-14**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** -

- **IKPUB-15**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** -

- **IKPUB-16**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** -

- **IKPUB-17**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Irakasleek haurren beharrak ikusita, bata, bestea edo biak erabiltzearen erabakia askatasun osoz hartzen dute.

- **IKPUB-18**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Dena den, euskaldunik ez izatean herrian arras zaila da.
- **IKPUB-19**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Askatasunez bai, baina aldaera, erramolde edota azentua kenduta, batua erabiltzen dugu.
- **IKPUB-20**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Erabakia:** -
- **IKPUB-21**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Erabakia:** Bakarrik euskara batua ezagutzen dute.

4. GALDERA: EUSKALKIAK IKASKETA PROGRAMETAN

- **IKPUB-1**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Erabakia:** -
- **IKPUB-2**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Erabakia:** -
- **IKPUB-3**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Batuan eta euskalkietan, bietan. Irakasleek ezagutzen dituzten euskalkien arabera, betiere.

• **IKPUB-4**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** Ez dugu arazo handirik gai horrekin.

• **IKPUB-5**

- **Erantzuna:** Ez dakit.
- **Azalpena:** Bertako euskalkian deus prestaturik ez dagoelako. Eta Euskara Departamentuak (oraingoz) ez digu prestakuntza on bat eskaini (nahiz eta guk eskatu).

• **IKPUB-6**

- **Erantzuna:** -
- **Azalpena:** Unitate bakarreko eskola gara eta ez daukagu programarik. Bagenu, hizkerak landuko genituzke.

• **IKPUB-7**

- **Erantzuna:** -
- **Azalpena:** Euskalkiak aipatzen dira, baina ez dira ikasten. Hemen-goak soilik.

• **IKPUB-8**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** Ez dago inolako arretarik, eta euskararekiko errespetua berriz guttiago (Hezkuntza Administrazioak idazkiak gaztelania hutsean bidaltzen dituelako).

• **IKPUB-9**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Azalpena:** -

• **IKPUB-10**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Azalpena:** Programetan agertzen dira, baina ez DBHn, ez Batxilergoan ez ditugu oinarriko edukietan sailkaturik. Beraz, gutxi lantzen dira.

- **IKPUB-11**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -

- **IKPUB-12**
 - **Erantzuna:** -
 - **Azalpena:** -

- **IKPUB-13**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** Curriculumean eta programetan ezarri gabe egon arren, lantzen dira.

- **IKPUB-14**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:** -

- **IKPUB-15**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** -

- **IKPUB-17**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Azalpena:** Curriculuma egin gabe dago, baina bertako hizkera lantzearen afera kontuan hartuko da batuarekin batera, biek baitute (batuak/euskalkiak) beren garrantzia.

- **IKPUB-18**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Azalpena:**-

- **IKPUB-19**
 - **Erantzuna:** ?

- **Erabakia:** Gure aukeran dagoen edukia izan daiteke. Testuinguru ez-formaletan lantzen duguna, bereziki, egonaldien bitartez.

- **IKPUB-20**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

- **IKPUB-21**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

5. GALDERA: ZEIN ERREGISTROTAN IRAKATSI

- **IKPUB-1**

- **Erantzuna:** Batuan eta euskalkietan, bietan.
- **Erabakia:** Euskalkiarekiko moldaketa irakaslearen ezagutzaren araberakoa da.

- **IKPUB-2**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

- **IKPUB-3**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Batxilergoko 1.ean zehazki agertzen da *curriculum* ofizialean. Institutuan gainerako mailetan ere lantzen da.

- **IKPUB-4**

- **Erantzuna:** Batuan eta euskalkian, bietan.

- **IKPUB-5**

- **Erantzuna:** Batuan eta euskalkian, bietan.

• IKPUB-6

- **Erantzuna:** Euskalkian.

• IKPUB-7

- **Erantzuna:** Batuan eta euskalkian, bietan.
- **Azalpena:** Ahozko mailan euskalkia bultzatu behar dugula uste dugu. Idazterakoan beti Euskaltzaindiaren Arauak erakusten dira.

• IKPUB-8

- **Erantzuna:** Batuan, idatzia eta, ahozkoan, bertako euskalkian.
- **Azalpena:** -

• IKPUB-9

- **Erantzuna:** Euskalkian.
- **Azalpena:** -

• IKPUB-10

- **Erantzuna:** Batuan DBHn eta DOBHn.
- **Azalpena:** Hainbat euskalkitako hiztunak ditugu irakasleak, alde batetik eta, bestetik, testu liburuak ere euskara batuan ditugu.

• IKPUB-11

- **Erantzuna:** Batuan, idatzian, LHn; idatzian eta ahozkoan, DBHn. Euskalkian, HHn.
- **Azalpena:** -

• IKPUB-13

- **Erantzuna:** Euskalkian, HHn eta LHn.
- **Azalpena:** -

• IKPUB-14

- **Erantzuna:** Batuan, HHn, LHn eta DBHn.
- **Azalpena:** -

- **IKPUB-15**

- **Erantzuna:** Batuan, HHn, LHn eta DBHn.

- **Azalpena:** -

- **IKPUB-16**

- **Erantzuna:** Batuan, HHn eta LHn.

- **Azalpena:** -

- **IKPUB-17**

- **Erantzuna:** Batuan eta euskalkian.

- **Azalpena:** Bai batuak eta bai euskalkiak garrantzia du, bakoitzak esparru desberdinetan: beraz, esparru horietan egoki mugitzeko, beharrezkoa da biak lantzea.

- **IKPUB-18**

- **Erantzuna:** Batuan, HHn eta LHn.

- **Azalpena:** -

- **IKPUB-19**

- **Erantzuna:** Batuan.

- **Erabakia:** -

- **IKPUB-20**

- **Erantzuna:** Batuan.

- **Erabakia:** -

- **IKPUB-21**

- **Erantzuna:** Batuan, HHn, LHn eta DBHn.

- **Erabakia:** Ikasturte honetan sartu da D eredua LHko 4. mailan. 5. mailatik gora A ereduan ikasten dute batzuek eta beste batzuek, aldiz, G ereduan.

6. GALDERA: EUSKALKIEN ETA BATUAREN TOKIA

- **IKPUB-1**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian, irakasgai guztietan. *Batuan eta euskalkian*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.
- **IKPUB-2**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan. *Euskalkian*, ahozkoan.
- **IKPUB-3**
 - **Erantzuna:** *Batuan eta euskalkian*, bietan idatzian eta ahozkoan, irakaslearen arabera.
- **IKPUB-4**
 - **Erantzuna:** *Batuan eta euskalkian*, bietan, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.
- **IKPUB-5**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian. *Euskalkian*, ahozkoan.
- **IKPUB-6**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian irakasgai guztietan. *Euskalkian*, ahozkoan, irakasgai guztietan.
- **IKPUB-7**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian. *Euskalkian*, ahozkoan.
 - **Azalpena:** -
- **IKPUB-8**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian, irakasgai guztietan. *Euskalkian*, ahozkoan, irakasgai guztietan.
 - **Azalpena:**
- **IKPUB-9**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian. *Euskalkian*, ahozkoan.
 - **Azalpena:** -

• **IKPUB-10**

➤ **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian, oro har. *Batuan eta euskalkian*, ahozkoan, oro har.

➤ **Azalpena:** -

• **IKPUB-11**

➤ **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian, LHko 2. eta 3. zikloko irakasgai guztietan, Plastikan eta Gorputz Hezkuntzan izan ezik. Ahozkoan, DBHn.

➤ **Azalpena:**

• **IKPUB-13**

➤ **Erantzuna:** *Euskalkian*, ahozkoan, irakasgai guztietan. *Batuan eta euskalkian*, idatzian.

➤ **Azalpena:** -

• **IKPUB-14**

➤ **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

➤ **Azalpena:** -

• **IKPUB-15**

➤ **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

➤ **Azalpena:** -

• **IKPUB-16**

➤ **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan.

➤ **Azalpena:** -

• **IKPUB-17**

➤ **Erantzuna:** *Batuan eta euskalkian*: ahozkoan, irakasgai guztietan.

➤ **Azalpena:**

• **IKPUB-18**

➤ **Erantzuna:** *Batuan*. Ahozkoan gutxi.

➤ **Azalpena:** -

- **IKPUB-19**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan. *Euskalkian*, ahozkoan, egonaldietan soilik.
- **IKPUB-20**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.
- **IKPUB-21**
 - **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

7. GALDERA: BESTERIK...

- **IKPUB-1**
 - **Erantzuna:** Euskalkiaren erabilpenean zalantzak ditugunean ez dakigu norengana jo. Gure artean moldatzen gara. Argibideak eskertuko genituzke.
- **IKPUB-3**
 - **Erantzuna:** Gure ikastetxeko errealitatea honelako inkesta batean biltzea zaila da; batez ere, egoera urtetik urtera aldatzen delako.
- **IKPUB-4**
 - **Erantzuna:** Solasterakoan saiatzen gara hemengo euskara erabiltzen. Arazo gehiago izaten ditugu testu liburuetan agertzen diren zenbait hitzekin. Orduan hemen erabiltzen ez direnak egokitzen ditugu.
- **IKPUB-8**
 - **Erantzuna:** Ikerketa honen emaitzaren berri jakin nahiko genuke.
 - **Azalpena:**
- **IKPUB-10**
 - **Erantzuna:** -
 - **Azalpena:** Hainbat herritako euskalki edo aldaerak indartu behar direla uste dugu. Hori dela eta, irakasleen formazio planetan eskaini daiteke lekuan lekuko euskalkian trebatzeko ikastaroa eta berau

ikasleekin erabili eta landu ahal izateko. Bestalde, eskertuko genizuke zuen aldetik gai honen barruan irizpideak sortzea irakaskuntzan hauek kontuan hartzeko. Honekin loturik ere, bertako euskalkiaren erabilera idazkeran ere islatzeko gomendioak eta irizpideak beharko genituzke.

- **IKPUB-19**

- Erantzuna: Sarritan mintzatu gara «Iruñerriko euskalkiaz». Gure errealitatea ezagutuz aski garbi dugu batuaz aritzea egokiena iruditzen zaigula (arloak lantzerakoan) eta, hori bai, gainerako euskal hizkerak ere gelaratuz.

4.7.2. *Emaitzak*

1. *galdera*

Erantzunak begiratu ondoren, erratan ahal da ikastetxe guztiek ez dutela kezka bera.

- *Euskal eremuko ikastetxeei dagokienez*, euskara batuaren eta euskalkien gaiarekin kezkatuta daude irakasleak. Etxeko euskara ahoan heldu diren ikasleak ezin dira bazterrean utzi, eta etxeko hizkuntza hori eta euskara batua edo estandarra txertatzen ahalegindu behar da. Hainbat ikastetxetan lan idatzietan euskara batua egokitzen dute ahozko hizkuntzara. Hala ere, ez dute euskara batua baztertzen, bi erregistroak behar-beharrezkoak baitira. Euskalkiak eskolako lanetan txertatzeko arazo handiak daude, bereziki ikastetxe batetik bestera dabiltzan irakasleek ez dituztelako tokian tokiko hizkerak ezagutzen. Ondoko esaldi hauek ederki islatzen dute egoera:
 - Euskara batua eta euskalkiak: biak beharrezkoak dira.
 - Euskal eremuko ikasleek tokiko mintzoan hitz egiten dutenez gero, errespetua zor diegu.
 - Euskalkien erabilera bermatu behar da.
 - Euskara batua beharrezkoa da elkar ulertzeko, baita euskalkiak ere, tokikoak direlako.
- *Erdal eremuko ikastetxeei dagokienez*, kezkak bestelakoak dira. Euskara batua soilik irakasten da. Ahalegina egin behar da ikasleak elkarren artean euskaraz ari daitezen eta hizkuntzarekiko harreman positiboak sor daitezen, besteak beste.

2. *galdera*

Erabakirik hartu ez duten ikastetxeak gehiago dira erabaki finko bat hartu dutenak baino. Erabakia hartu dutenak ere mota bat baino gehiagokoak dira. Honako baieztapen hauek interesgarriak dira:

- Euskara batua eta euskalkiak elkarren osagarriak dira.
- Euskara idatzian (batuan eta euskalkietan) arauak errespetatu eta ahozko euskaran bertako euskalkiak bultzatzea.
- Euskara batu osoan egitea.
- Hitz egitean bertako euskalkia erabiltzea.
- Euskara maila hobetu eta sendotzea.
- Euskara batua irakatsi eta bertako hizkera onartzea.

Ikastetxe gehienek EZ erantzun dute. Arrazoiak ere bat baino gehiago dira:

- Nork bere hizkera erabiltzea.
- Ez da eskolan planteatu.
- Eskola txikia delako.
- Tokiko euskalkia erabiltzen delako.
- Euskara batuaz irakatsi behar dugu, haurrak gaztelaniadun hutsak direlako.

Nolanahi ere, erraten ahal da erabakirik ez hartu izanak ez duela erran nahi gaia alde batera utzi dutela ikastetxeek.

3. *galdera*

Irakasleek, oro har, askatasunez jokatzeko dute gai honetan, euskal eremukoek batez ere. Ez dute arazorik nork bere hizkera erabiltzeko eskolan. Aberasgarriztat jotzen dute, gainera. Eskuarki, kanpotik heldu diren irakasleekin arazo handirik ez dago: beren euskara tokikora moldatzeko ahalegina egiten dute.

Erdal eremukoek, aldiz, aukera bakarra dute: euskara batuaz irakastea. Hala ere, saiatzen dira aldaerak, esamoldeak eta antzekoak euskalkian irakasten.

4. *galdera*

Euskalkiak ez daude sistematikoki txertaturik ikasketa programetan, ez gehienetan behintzat.

Euskal eremuko ikastetxeak kexu agertu dira tokian tokiko euskalkian egindako material gutxi dagoelako eta euskalkiak aipatzen badira ere, irakasten ez direlako. Hala egin nahi izanez gero, ezinezkoa izanen litzateke. Hala ere, nork edo nork adierazi du euskalkian irakasten duela programetan ezarrita ez badago ere.

5. eta 6. galderak

Erantzunei erreparatuz gero, aukera hauek ditugu:

- Euskara batua, idatzian eta ahozkoan.
- Euskara batua, idatzian; euskara batua eta euskalkia, ahozkoan.
- Euskara batua, idatzian; euskalkia, ahozkoan.
- Euskara batua (eta euskalkia), idatzian; euskalkia (eta batua), ahozkoan.
- Euskara batua (eta euskalkia), idatzian; euskalkia, ahozkoan.

7. galdera

Aski azalpen interesgarriak egin dituzte irakasleek. Hona hemen horietako batzuk, laburturik:

- Zalantzak daude euskalkiak irakaskuntzak nola erabili behar diren jakiteko: argibideak nahi dituzte, behar dituzte.
- Ahozkoan tokian tokikoa erabiltzeko asmoa. Zailagoa ikasliburuetan hitzak tokian tokiko euskara egokitzea.
- Irakasleen prestakuntza planean tokia behar dute euskalkiek.

4.8. Ikastolak (IKAST)

4.8.1. Iritziak

Nafarroako ikastolak hainbat eskualdetan antolatu dira. Eskualde horiek «euskal eremuan» eta «erdal eremuan» daude (6.2. puntua).

- Euskal eremua:
 - Eskualdea-1: IKAST-1
 - Eskualdea-3: IKAST-2
- Erdal eremua:
 - Eskualdea-7: IKAST-3 eta 4
 - Eskualdea-9: IKAST-5

1. GALDERA: EUSKARA BATUAREN ETA EUSKALKIEN GAINEKO KEZKA

• IKAST-1

➤ **Ikasketak:** D eredua. HH eta LH.

➤ **Erantzuna:** Ez.

➤ **Azalpena:** -

• IKAST-2

➤ **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBH.

➤ **Erantzuna:** Bai.

➤ **Azalpena:** Biak beharrezko ikusten ditugu eta biek izan beharko lukete dagokien lekua.

• IKAST-3

➤ **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBH.

➤ **Erantzuna:** Ez.

➤ **Azalpena:** Irakasten dena batua da eta nork bere euskalkia islatzen du mintzamina lantzean.

• IKAST-4

➤ **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBH.

➤ **Erantzuna:** Bai.

➤ **Azalpena:** Nafarroan gaude, irakasleen artean gehienak euskaldun zaharrak gara eta ikasleen artean ere kezka eta interesa ere badago.

• IKAST-5

➤ **Ikasketak:** D eredua. HH, LH eta DBH.

➤ **Erantzuna:** ?

➤ **Azalpena:** Erdian kokatu dugu erantzuna, nolabaiteko kezka dugulako. Sarritan mintzatu gara, nahiz eta egitasmorik ez gauzatu, Nafarroako euskalkien hainbat ezaugarri txertatu beharko genituzkeela gure eguneroko jardunean.

2. GALDERA: ERABAKIA

- **IKAST-1**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

- **IKAST-2**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** Euskalkia indartu batez ere ahozko adierazpenetan eta sistematizatu idatzizkoetan. Ahoz aski zabaldua den arren, erregistro jasoan ustezko autokorrekziora jotzen du ikasleak. Idatzizkoan euskalki estandarizaturantz jotzen dugu: oso = aitz (ahozkoan); hagitx (idatzian).

- **IKAST-3**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** -

- **IKAST-4**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** Argi dugu euskara batuan egin behar dugula. Ikasle gehienek ama hizkuntza gaztelania da.

- **IKAST-5**

- **Erantzuna:** Ez.
- **Erabakia:** Batez ere inguruan inolako euskalki bizirik ez dagoelako.

3. GALDERA: IRAKASLEEN ASKATASUNA

- **IKAST-1**

- **Erantzuna:** Bai.
- **Erabakia:** -

- **IKAST-2**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Ardura handiena, ordea, euskara irakasleak du.

- **IKAST-3**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Halere, kontuan hartzekoa da Nafarroan ari garela eta hemengo euskalkirik ezagutzen duen gutxi dagoela; gipuzkoar eta bizkaitarrei ez zaigu sobera egokia iruditzen norberarena gailentzea, hortxe kokka.

- **IKAST-4**
 - **Erantzuna:** Ez.
 - **Erabakia:** Euskara batua da gure ikastolako oinarria eta eredia, naturaltasun osoz.

- **IKAST-5**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Askatasunez jokatzeko badute ere, eguneroko dinamikak eta inguruneak euskara batua erabiltzera bultzatzen ditu.

4. GALDERA: EUSKALKIAK IKASKETA PROGRAMETAN

- **IKAST-1**
 - Erantzuna: Ez.
 - Erabakia: -

- **IKAST-2**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Ez modu sistematikoan, ordea.

- **IKAST-3**
 - **Erantzuna:** Ez.

- **Erabakia:** Halere, DBHko 2. kurtsoko unitate batean zertxobait irakasten da.
- **IKAST-4**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Ikastola bakoitza aske da arlo honetan.
- **IKAST-5**
 - **Erantzuna:** Bai.
 - **Erabakia:** Euskalkiak zeintzuk diren irakasten da eta euren ezau-garri batzuk ikusi ere bai, baina oso azaletik, sakondu gabe.

5. GALDERA: ZEIN ERREGISTROTAN IRAKATSI

- **IKAST-1**
 - **Erantzuna:** Batuan eta euskalkian.
 - **Erabakia:** -
- **IKAST-2**
 - **Erantzuna:** Euskalkian.
 - **Erabakia:** Batuak hemengo goi-nafarrera bereganatzen duen neurrian eta alderantziz.
- **IKAST-3**
 - **Erantzuna:** Batuan, HHn, LHn eta DBHn.
 - **Erabakia:**
- **IKAST-4**
 - **Erantzuna:** Batuan, arlo guztietan.
 - **Erabakia:** Inongo arazorik gabe eta bakoitzak duen euskalkiarekin goxatuz!

- **IKAST-5**

- **Erantzuna:** Batuan.
- **Erabakia:** Gauden lekuan gaudelako. Gure asmoa euskara batua nafarreraren koloreaz apaindua erabiltzea da.

6. GALDERA: EUSKALKIEN ETA EUSKARA BATUAREN TOKIA

- **IKAST-1**

- **Erantzuna:** *Batuan eta euskalkian*, idatzian eta ahozkoan.

- **IKAST-2**

- **Erantzuna:** *Euskalkian*, ahozkoan, irakasgai guztietan. *Batuan eta euskalkian*, idatzian, zenbait irakasgaitan.

- **IKAST-3**

- **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan. *Euskalkian*, ahozkoan, irakaslearen arabera.

- **IKAST-4**

- **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

- **IKAST-5**

- **Erantzuna:** *Batuan*, idatzian eta ahozkoan, irakasgai guztietan.

7. GALDERA: BESTERIK...

- **IKAST-1**

- **Erantzuna:** Egia errateko ahozkoan euskalkian eta idatzian batuan egiten dugu gehienetan.

- **IKAST-2**

- **Erantzuna:** Saiatzen gara bertakoak ez diren irakasleak bertako euskalkia lantzen eta haien ekarpena aldi berean bultzatzen.

• **IKAST-4**

- **Erantzuna:** Euskalkiek gure ikastolan badute nolabaiteko presentzia. LHko hirugarren zikloan eta DBHn badute beren txokoa. Entzumena, ulermena, bokabularioa... lantzen dira. (DBHko 4. kurtsuan bereziki).

• **IKAST-5**

- **Erantzuna:** Gure kezka hauxe da: euskalkirik ez dagoen tokian beti euskara batuaz aritu behar da? Batuaren bidez arlo askotan gipuzkera zabaltzen da: ahoskera, hiztegia... Horrexegatik nafarrera, neurri batean behintzat, txertatzea gustatuko litzaiguke.

4.8.2. *Emaitzak*

1. *galdera:*

Bereizketa egin behar da euskal eremuko eta erdal eremuko ikastolen artean.

- *Euskal eremuko* ikastoletako irakasleen aburuz, euskara batua eta euskalkiak beharrezkoak dira, oro har, batuaz irakasten bada ere. Euskalkia mintzamenean islatzen da, hala ere.
- *Erdal eremuko* ikastolen artean denetarik dugu. Nolanahi ere, aipatu beharra dago Nafarroako euskararen ezaugarriak eguneroko euskararen txertatzea garrantzitsutzat jotzen dutela.

2. *galdera:*

Oro har, ez da erabakirik hartu. Erabakia hartu duen ikastola bateko oharak ezin interesgarriagoak dira: euskalkia indartu beharko litzateke, batez ere ahozkoan. Idatzizkoan ere sistematizatu beharko litzateke.

Ezetz erantzun dutenek, oro har, erraten dute euskara batuaz irakatsi behar dutela eta, horretaz gainera, inguruan ez dutela inolako euskalkirik.

3. *galdera:*

Ikastoletako irakasleek, eskuarki, askatasunez jokatzeko afera honetan. Hala ere, ikastola batean diote eguneroko dinamikak eta inguruneak euskara batua erabiltzera bultzatzen duela. Ezin ukatu euskara batua dela ikastola bateko irakaskuntzaren oinarria eta, gainera, naturaltasun osoz.

4. galdera:

Denetarik dugu. Ikastola batzuetako ikasketa programetan euskalkiak sartuta daude. Hala ere, euskalkien ezagutza/irakaskuntza ez da sistematikoa. Beste ikastola batzuetan, ordea, ez da euskalkirik aipatzen.

5. eta 6. galderak:

Bereizketa garbia egin behar da.

- *Euskal eremuko ikastoletan*, batuaz eta euskalkiaz egiten dute, ahoz eta idatziz.
- *Erdal eremuko ikastoletan*, berriz, batuaz egiten dute, ahoz eta idatziz. Euskalkiak ahozkoan ere sartzen ahalegintzen dira.

7. galdera:

Euskal eremuko eta erdal eremuko ikastolen arteko ezberdintasunak agerian gelditu dira.

- *Euskal eremukoetan*, bertakoak ez diren irakasleak tokiko euskalkira egokitzen eta hura lantzen ahalegintzen dira eta, aldi berean, haien ekarpena ikastolan txertatzen. Euskara aberatsa egiten, alegia.
- *Erdal eremukoetan*, aldiz, azalekoa da euskalkien presentzia ikasketetan. Halarik ere, Nafarroako euskararen ezaugarriak ikasketetan txertatu balira, atseginez hartuko litzateke.

5. KEZKAK ETA ZALANTZAK

Galdetegiko erantzunak azterturik, honako kezka eta zalantza hauek atera daitezke ondorio modura:

5.1. Administrazioa

5.1.1. Euskara itzultzaileak

- Euskalkiek ez dute luze iraunen, euskara batuak itota. Iritzi kontra-ria: ez nau kezkatzen euskalkiak galtzeak, baldin eta galera hori erabiltzailearen baturanzko bilakaera natural baten ondorio bada.
- Zer da euskara «estandar hutsa»? Zer da «euskara batua»? Zerbait egi-na edo bukatua, edota egiten ari garen zerbait?
- Ahoskatu bezala idazten hasiz gero, nahasmena.

- Zer da euskalkia? Nola txertatu behar da euskalkiaren ekarpena euskara batuan?

5.1.2. *Euskara teknikariak*

- *Euskal eremuko enaburuz...*
 - Kezka euskalkiaren ezagutzak eta erabilerak sortzen du hizkuntzaren erabilerari ematen dizkion baliabideak eta aukerak neurri batean galtzen ari direlako.
 - Euskalkiarekiko kezka euskararekiko atxikimendua eta motibazioa indartu nahiak eragiten du.
- *Erdal eremuko enaburuz...*
 - Kezkarik handiena euskara batua finkatzea eta haren ezagutza areagotzea da.
 - Euskalkiez kezkatuik bagaude ere, euskara batuarekiko kezka handiagoa da: euskararen ezagutza eta erabilera handitu behar dira.
 - Euskararen normalizazio linguistikoa erdiesteko euskalkiak beharrezkoak dira, euskara esparru guztietara egoki zabaltzeko.

5.2. **Hezkuntza**

5.2.1. *Hizkuntza eskolak eta euskaltegiak*

- Gai honetan nahasmen handia dago.
- Gai honen gaineko gogoeta egin behar da.
- Hainbatek ez du argi zer den batua eta zer diren euskalkiak.
- Nafarroan euskalki anitz dago. Zein hartu?
- Euskalkiak irakasteko material gutxi dago.

5.2.2. *Ikastetxe publikoak eta ikastolak*

- Ikastetxe anitzek (irakasle anitzek) ez dakite nola jokatu gai honetan.
- Ikastetxe anitzek (irakasle anitzek) ez dakite nora jo argibide bila.

- Irakasle anitzek tokian tokiko euskalkian trebatzeko ikastaroak nahi dituzte.
- Irakasle anitzek euskalkien eta euskara batuaren gaiari buruzko gomendioak eta irizpideak nahi dituzte.
- Irakasle batzuen ustez, euskara batuaren izenean gipuzkera zabaltzen da anitz arlotan.

5.2.3. *Nafarroako Unibertsitate Publikoko irakasleak*

- Borroka ez da batuaren eta euskalkien artekoa, euskararen eta gaztelaniaren artekoa baizik.

6. ERANSKINA

6.1. Galdetegi ereduak

6.1.1. *Administrazioa (euskara itzultzaile eta teknikariak)*

GALDETEGIA

Nafarroako Foru Erkidegoko administrazioa eta Nafarroako Unibertsitate Publikoaren Itzulpen Zerbitzua

1. Baduzue kezkarik euskara batuaren eta euskalkien gaiaren gainean? Arrazoitu erantzuna.
2. Zer leku hartzen du euskara batuak zuen eguneroko lanean? Eta euskalkiek? Arrazoitu erantzuna.
3. Euskara batua idazteko, euskalkiak ahozkorako. Ados zaudete esaldi horrekin? Arrazoitu erantzuna.
4. Zuen ustez, euskara batua idazteko bada soilik, zer euskara batu idazten duzue? Estandar hutsa, euskalkien ekarpenaz aberastutako estandarra...
5. Zuen ustez euskalkietan ere idazten ahal baldin bada, zer, non eta nola idatziko zenukete euskalkian? Euskalkian idazteko araurik finkatuko zenukete? Ahoskatu bezala idatzi behar litzateke? Arrazoitu erantzuna.
6. Hizkuntza eredu jakin batean eta ez bertze batean (errate baterako, batuan eta ez euskalkietan, edo alderantziz) idazteko erabaki finkorik hartu baduzue, jakin nahi genuke zein arrazoik bultzatuta jotatzen duzuen horrela.
7. Iradokizunak.

6.1.2. *Hezkuntza*

6.1.2.1. Hizkuntza eskola ofizialak eta euskaltegiak

GALDETEGIA

Hizkuntza eskola ofizialak eta euskaltegiak

Hizkuntza eskolaren izena: ...

Herria: ...

Ikastaroak: ...

1. Zuen hizkuntza eskolan edo euskaltegian, oro har, baduzue kezkarik euskara batuaren eta euskalkien gainean?

– Bai. / Ez.

– Arrazoitu erantzuna: ...

2. Hizkuntza eskolako euskara sailak edo euskaltegiko klaustroak hartu du noizbait erabakirik, esate baterako, euskara batu hutsean irakasteko, edo euskalkian edo tokian tokiko hizkeran irakasteko, edo euskara batu osatuan (euskalkien ekarpenarekin) irakasteko?

– Bai. / Ez.

– Erabakia: ...

– Arrazoitu erantzuna: ...

3. Irakasleek askatasunez jokatzeko dute afera honetan?

– Bai. / Ez.

– Arrazoitu erantzuna: ...

4. Ikasketa programetan sartu dira euskalkiak edo tokian tokiko hizkerak?

– Bai. / Ez.

– Arrazoitu erantzuna: ...

5. Batua eta/edo euskalkia (edo tokian tokiko hizkera) erabiltzen badituzue, zein modutan egiten duzue?

– Idatzian: Batuan. / Batuan (euskalkiaren ekarpenarekin). / Euskalkian.

– Ahozkoan: Batuan. / Batuan (euskalkiaren ekarpenarekin). / Euskalkian.

– Arrazoitu erantzuna: ...

6. Euskararen Gaitasun Agiria (EGA) edo Hizkuntza Eskolako Goi Zikloko agiria erdiesteko programetan eta agiri horiek eskuratzeko probetan, badute lekurik euskalkiek?

Bai. Nongoak?: Euskal Herri osokoak. / Hego Euskal Herrikoak. / Ipar Euskal Herrikoak. / Nafarroakoak.

Ez.

7. Besterik esan nahi baduzue...

6.1.2.2. Ikastetxe publikoak eta ikastolak

GALDETEGIA

Ikastetxe publikoak eta ikastolak

Eskolaren edo ikastolaren izena:...

Herria: ...

Hizkuntza eredia: A / B / D

Hezkuntza arloak: Haur Hezkuntza (HH); Lehen Hezkuntza (LH); Derri-gorrezko Bigarren Hezkuntza (DBH); Batxilergoa (Batz); Heziketa zikloak (HZ).

1. Zuen eskolan edo ikastolan, oro har, baduzue kezkarik euskara batua-
ren eta euskalkien gainean?
 - Bai. / Ez.
 - Arrazoitu erantzuna: ...
2. Zuen eskolako Eskola Kontseiluak (edo Irakasleen Klaustroak edo Euskara Mintegiak) hartu du noizbait erabakirik, esate baterako, eus-
kara batu hutsean irakasteko, edo euskalkian edo tokian tokiko hizke-
ran irakasteko, edo euskara batu osatuan (euskalkien ekarpenarekin)
irakasteko?
 - Bai. / Ez.
 - Erabakia: ...
 - Arrazoitu erantzuna: ...
3. Irakasleek askatasunez jokatzeko dute afera honetan?
 - Bai. / Ez.

- Arrazoitu erantzuna: ...
- 4. Hezkuntza administrazioak ezarri curriculum eta programetan, euskalkiak edo tokian tokiko hizkerak lantzen dira?
 - Bai. / Ez.
 - Arrazoitu erantzuna: ...
- 5. Zein erregistrotan irakasten duzue?
 - Batuan. Zein arlotan?: HH / LH / DBH / Batx / HZ
 - Euskalkian. Zein arlotan?: HH / LH / DBH / Batx / HZ
 - Bietan. Zein arlotan?: HH / LH / DBH / Batx / HZArrazoitu erantzuna: ...
- 6. Batua eta/edo euskalkia (edo tokian tokiko hizkera) erabiltzen badituzue, zein modutan egiten duzue?
 - BATUAN: Idatzian. / Ahozkoan.Zein irakasgaita:
 - EUSKALKIAN: Idatzian. / Ahozkoan.Zein irakasgaitan: ...
 - BIETAN: Idatzian. / Ahozkoan.Zein irakasgaitan: ...
- 7. Besterik esan nahi baduzue...

6.2. Eremuak

6.2.1. Euskal eremua

- Baztan
- Bertizarana eta Malerreka
- Bortzerriak
- Leitza-Goizueta-Areso
- Larraun-Araitz
- Sakana-Burunda

6.2.2. *Erdal eremua*

- Iruñerria
- Erronkari
- Tafallaldea

6.3. Galdetegiari erantzun dioten pertsonen eta erakundeen zerrenda

6.3.1. *Administrazioa*

6.3.1.1. Euskara itzultzaileak

- Hezkuntza Departamentuko Euskara Zerbitzuko itzultzaile bat (Iruñea)
- Nafarroako Aldizkari Ofizialeko itzultzaile bat (Iruñea)
- Nafarroako Unibertsitate Publikoko hiru itzultzaile (Iruñea)

6.3.1.2. Euskara teknikariak

- Antsoingo Euskararen aldeko Patronatuko euskara teknikaria (Iruñerria)
- Baztango Udaleko Euskara Zerbitzuko euskara teknikaria
- Berriozarko Udaleko euskara teknikaria (Berriozar - Iruñerria)
- Bortzerrietako Euskara Mankomunitateko euskara teknikaria
- Hezkuntza Departamentuko Euskara Zerbitzuko bi euskara teknikari (Iruñea)
- Iparraldeko Euskara Mankomunitateko euskara teknikaria (Larraun-Araitz)
- Iparraldeko Euskara Mankomunitateko euskara teknikaria (Leitza)
- Malerrekako Mankomunitateko euskara teknikaria
- Zaraitzuko eta Erronkariko Euskara Zerbitzuko euskara teknikaria

6.3.2. *Hezkuntza*

6.3.2.1. Hizkuntza eskola ofizialak

- Iruñeko Hizkuntza Eskola Ofiziala
- Tuterako Hizkuntza Eskola Ofiziala

6.3.2.2. Euskaltegi publikoak

- Nafarroako Administrazio Publikoetako Euskaltea (Iruñea)
- Zubiarte euskaltea (Uhartea - Iruñerria)

6.3.2.3. Euskaltegi pribatuak

- AEK - Agoitz
- AEK - Arrosadia (Iruñea)
- AEK - Etxabarrengoa (Aezkoa eta Erroibar)
- AEK - Iruñea
- AEK - Zangoza
- IKA - Arturo Kanpion (Iruñea)
- IKA - Matxinbeltzenea (Lesaka - Bortzerriak)

6.3.2.4. Nafarroako Unibertsitate Publikoko irakasleak

- Nafarroako Unibertsitate Publikoko bost irakasle

6.3.2.5. Ikastetxe publikoak

- Amazabal BHI (Leitza)
- Andres Nabarro «Xalto» IP (Goizueta)
- Arantzako IP (Bortzerriak)
- Araxes IP (Betelu - Arantz)
- Aresoko IP

- Arrano Beltza IP (Iturmendi - Burunda)
- Axular IP (Iruñea)
- Baztango IPak (Amaiur, Azpilkueta, Erratzu, Arizkun, Gartzain, Irurita, Ziga, Almandoz, Arraioz eta Oronoz).
- Baztango ikastola (Elizondo - Baztan)
- Eskolagainea IP (Beintza-Labaien - Malerreka)
- Fernando Urkia IP (Arbizu - Sakana)
- Hegoalde IP (Iruñea)
- Igantziko IP (Bortzerriak)
- Julian Gayarre IP eta Roncal DBHI (Erronkari)
- Legasako IP (Legasa - Bertizarana)
- Lekaroz-Elizondoko BHI (Lekaroz - Baztan)
- Lekunberriko IP (Larraun)
- Ricardo Baroja IP (Bera - Bortzerriak)
- Saldiasko IP (Basaburua Txikia)
- San Frantzisko IP (Elizondo - Baztan)
- San Migel IP (Doneztebe - Malerreka)
- Sebastian Goikoetxea IP (Urdiain - Burunda)
- Toki Ona BHI (Bera - Bortzerriak)

6.3.2.6. Ikastolak

- Francisco de Jaso ikastola (Iruñea)
- Garces de los Fayos ikastola (Tafalla)
- Labiaga ikastola (Bera - Bortzerriak)
- Paz de Ziganda ikastola (Atarrabia - Iruñerria)

6.3.2.7. Erakundeak

- Hezkuntza Departamentuko Euskara Zerbitzua (Iruñea)
- Nafarroako Ikastolen Elkartea (Iruñea)

6.4. Gakoak eta laburduren zerrenda

Gakoak eta laburdurak	Izen osoa
Batx	Batxilergoa
BHI	Bigarren hezkuntzako institutua
DBH	Derrigorrezko bigarren hezkuntza
DBHI	Derrigorrezko bigarren hezkuntzako institutua
DOBH	Derrigorrezkoaren ondoko bigarren hezkuntza
EGA	Euskararen Gaitasun Agiria
EUSPRI	Euskaltegi pribatua
EUSPUB	Euskaltegi publikoa
FOADMITZ	Foru administrazioko euskara itzultzailea
FOADMTEK	Foru administrazioko euskara teknikaria
HE	Hizkuntza eskola
HH	Haur hezkuntza
HIESK	Hizkuntza eskola ofiziala
HZ	Heziketa zikloak
IKAST	Ikastola
IKPUB	Ikastetxe publikoa
IP	Ikastetxe publikoa
LH	Lehen hezkuntza
NUP	Nafarroako Unibertsitate Publikoa
NUPIR	Nafarroako Unibertsitate Publikoko irakaslea
NUPITZ	Nafarroako Unibertsitate Publikoko euskara itzultzailea
TOADMTEK	Toki administrazioko euskara teknikaria

6.5. Hizkuntza ereduak: azalpena

- **A ereduak:** irakaskuntza gaztelania hutsez, Euskara irakasgaia izan ezik.
- **B ereduak:** irakaskuntza euskaraz eta gaztelaniaz . Gaztelania irakasgaiaz gainera, beste irakasgai bat edo gehiago gaztelaniaz irakatsiko dira.
- **D ereduak:** irakaskuntza euskara hutsez.
- **G ereduak:** irakaskuntza gaztelania hutsez.

Euskal eremuan, A, B eta D ereduetan ikasten ahal da (Euskara irakaskaria nahitaez irakatsi behar da).

Eremu mistoan, A, B, D eta G ereduetan ikasten ahal da.

Eremu ez-euskaldunean, A eta G ereduetan ikasten ahal da.

Iturria: 159/1988 Foru Dekretua, maiatzaren 19koa.